

1

עין משפט
גם מצוה

קבא

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

תולין פרק עשרים שבת

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

מסרה השם

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

הקש

Handwritten notes in the left margin, including the name 'R. Simon' and various annotations.

Handwritten notes in the right margin, including the name 'R. Simon' and various annotations.

Handwritten notes at the bottom of the page, including the name 'R. Simon' and various annotations.

4

מבוי כשאין בתים וחצירות פתוחין לתוכו², אע"ג דהני תקנות שנתקנו במגין הוא, כ"ש נדון זה דחומרא בעלמא הוא ולא שכיח שתיפסק ואם תיפסק ולא אדעתא אין כאן איסור דאורייתא בלא מתכוון דמתעסק בעלמא הוא. וההוא דחייב הטאת³ היינו בידוע ומכוון להוציא בשגגת שבת או מלאכה. הלכך סמכינן על הרא"ש שהיה יוצא בו כדאסהיד בנו בא"ח⁴.

ועובדא שכתבת בשם רבינו ז"ל אפשר שהחמיר על עצמו לעשות גדר וסייג ע"י מעשה שאירע לו, כמדומה שמעתי מאביך הקדוש ה' ינקום דמו, שפעם אחת נשא מפתחות הוץ לעירוב וע"י כן נהג כל ימיו לשאת מפתחות בידו ולא בחגורה משום תשובת הגדר, ושמא לכך החמיר גם בזה. ואפשר שלא ידע שהרא"ש דבתראה הוא מקיל ביה⁵, כי לא היה הוגה בטורים כולי האי⁶.

סימן קלט

[שאלה]

1.....

7 ועוד הבינינו מ"ו על הנשי' שנהגו סלסול בעצמן שלא לטבול בערבא) שבת בטבילה שלא בזמנה כגון אחר לידתה. ואם היו מאחרין עם חפיפה סמוך לטבילתה עד בין השמשות, אם כן מה היה חשש², כי לפי מיעוט שכלי לא שייך לומר כלל משום תקוני גברא³ ומשום חשש סחיטה מן ב) המסתבר לא היה לחוש אחר אשר הוא צורך מצוה קצת. גם לפי דיוק המשנה⁴ דחייבי טבילות אפילו לרבינו הם⁵ משמע היתר. ואף ג) מלשון הלכות נדה משמע כן⁶.

א) נלילי, פ. ב) דפוס האנווה וקראקא: ומן (הפסיק הוא לפניו), ונדפוס קרימונה וכ"י נ. נון (לפי גרסא זו אולי הפסיק הוא אחרי המילה גברא). ג) אך, דפוס קרימונה ונ.

<p>וגם לא שלטי בהו סי' רבוא כו', מרדכי שבת סי' שנה. ובשו"ת מהרי"ל החדשות סי' מ (עמוד מח) כתב רבינו "ובעירות שלנו דחצירות נהו ונבעלות" (ובעמוד ג שם) "הכשיטי נשים שריבן מה"ט בר"ה שלנו דקיל מכרמלית דכולהו מוקפי חומה, ר"ל ראיות ליבעול".</p> <p>2 עיין שו"ת מהרי"ל החדשות סי' לח (עמוד לח).</p> <p>3 שבת קלט, ב; מנחות לו, ב.</p> <p>4 טור אר"ח סי' שא (דף נג, ב), ועיין שו"ת הרא"ש כלל ב סי' ט.</p> <p>5 עיין תשב"ץ סי' מד ובשבעת הנרות שם. ועיין גם שו"ת מהרי"ל החדשות סי' מא עוד ראיה להיתר. ולהלכה עיין שו"ע אר"ח סי' יג סעיף ב וסי' שא סעיף לח.</p> <p>6 לתשובה זו התכוון תלמיד רבינו בספר מהרי"ל ה' שמהות.</p>	<p>סימן קלט: פ. עמוד קט; ב.מ. דף 155, באמצע סי' קעט; כ"י באור מה"ר איזוק שטיין על הסמ"ג בשם מהר"י מולין סי' קלט.</p> <p>שאלה:</p> <p>1 הפתיחה לעיל סוף סי' קלו, ומשם העברתי השאלה.</p> <p>2 בשו"ת מהרי"ל החדשות סי' צו כתב מהרי"ל טעם משום ריחוק חפיפה מטבילה.</p> <p>3 דמיוחי כמיקר, ביצה יח, א, אבל עיין תה"ד סי' רנה דכתב סברה משום תיקוני גברא.</p> <p>4 אולי צ"ל מתניחא, והכוונה לביצה יח, א ויומא פח, א.</p> <p>5 דפסק טבילה בזמנה אינה מצוה, תוס' יומא ח, א ד"ה דכולי, מרדכי שבועות סי' תשנב.</p> <p>6 אולי כוונתו לשערי דורא ה' נדה סי' יא במחלוקת רבינו משולם ור"ת, עיין ב"ח יו"ד סי' קצו (ד"ה ומ"ש ר"ת) מה שדייק, ושייך גם לכאן.</p>
--	--

שו"ג מהכ"ח

5

[תשובה]

ויפה נוהגות הנשים שאין טובלות שלא בזמנה בלילי שבתות כדמוכח לשון א"י דכתב "דקיי"ל טבילה בזמנה מצוה הלכך נשים טובלות בשבת כו". ונהי דקיי"ל כר"ת דטבילה בזמנה לאו מצוה ואפ"ה טובלות בשבת, ועוד דנשים שלנו טובלות שלא בזמנה, מ"מ היכא דאפשר למטבל בחול לא עבדינן בה עובדא לכתחלה משום חשש כמה איסורין, דמהאי טעמא מנהג פשוט שלא לרהוץ בצונן בשבת. וטעמא דשייך למיגזר משום סחיטה ומשום נושא ד' אמות בכרמלית מים שעליו ואלוגטית במקצת א) נהרות ומשום שיטה גופא וקיסמין פ.

סימן קמ (קנא)

[שאלה]

1.

ועוד מה שכתב הרמב"ם ², "זה שתמצא בכמה מקומות שהנדה יושבת שבעת ימים בנדתה (כו) [אף ע"פ שלא ראתה דם אלא יום אחד ואחר השבעה תשב שבעת ימים נקיים, אין זה מנהג אלא טעות הוא ממי שהורה להם כך ואין ראוי לפנות לדבר זה כלל. אלא אם ראתה יום אחד סופרת אחריו ז' נקיים וטובלת בליל ה' שהוא ליל שני שלאחר נדתה ומותרת לבעלה. וכן זה שתמצא במקצת מקומות ותמצא תשובות למקצת הגאונים] ³ שיוולדת זכר לא תשמש מטתה עד סוף (כו) [ארבעים ויולדת נקבה אחר שמונים ואע"פ שלא ראתה דם אלא בתוך שבעה, אין זה מנהג אלא טעות הוא באותן התשובות ודרך אפיקורוסות באותן המקומות] ³ ומן הצדוקין למדו דבר זה ומצוה לכופם (כו) [כדי להוציא מלבן ולהחזירן לדברי חכמים שתספור ז' ימים נקיים בלבד כמו שביארנו] ³. ושמעתי אומרי על רבינו הקדוש מוהר"ר אהרן ⁴ הי"ד שהנהיג לאשתו דבר זה שלא תשב ז' ימים כו', אך לא זכיתי לשמוע מפומי דמר הקולא הנ"ל ושמעתי שהנהיג לספור הנקיים מיד ביום המחרת אחרי שלא שמשהו. ויורגו מ"ו אם נוהגין כך אחרי הרמב"ם.

א) נמוקס, פ.

תשובה:

- 1 ח"א ה' נדה סי' שלח, ובמהדורת הרב ויינר מדף טו—יח, מרדכי שבועות סי' תשנב.
- 2 תוס' יומא ה, א ד"ה דכולי, ובמרדכי הנ"ל. ונפסק כמוהו בטור אור"ח סי' תריג.
- 3 ז"ל מרדכי שבועות סי' תשנב, פסק ר"ת דטבילה בזמנה אינה מצוה כו' ומתוך כך אוסר לטבול בשבת וביום כפורים כו", ע"ש.
- 4 ואפ"ה טובלות בשבת, וא"כ לכאורה טבילה בשבת אינה תלויה בטבילת מצוה. ועיין שו"ת החדשות סי' צו דכתב רבינו "היינו משום ביטול פרי' ורביה ולא אפשר או משום מצות עונה כו".
- 5 עיין שו"ת מהרי"ל החדשות הנ"ל שזה לפי סברת העולם דתלי טעמא באיסור רחיצה וסחיטה ושם כתב טעם אחר, ועיין תה"ד סי' רנה, דינין

- והלכות בשו"ת מהרי"ו סי' מח ונד, אגור סי' א' שפג ובספר מהרי"ל ה' שבת (עמוד 28 דפוס ורשא). ולהלכה עיין יו"ד סי' קצו סעיף ב ואור"ח סי' שכו סעיף ח ובמג"א ס"ק ח ומ"ב ס"ק כד.
- סימן קמ: ב.מ. דף 155, ב באמצע סי' קעט, אינו בכ"י פ.
- 1 הפתיחה לעיל בסוף סי' קלו, ומשמם העברתי השאלה.
 - 2 איסורי ביאה פ' יא ה' יד—טו.
 - 3 השלמתי ע"פ הרמב"ם.
 - 4 פלומיל, דודו של מהרא"י. וז"ל בתה"ד סי' רמה, ושמעתי, אבל לא ברור, שאחד מן הגדולים התיר פעם אחת לאשתו שהיתה מתחלת ג' לראייתה לפי שלא שמש עמה כבר תוך ג' או ד' ימים וגם הדבר היה לעת צורך כי היה רוצה ללכת לשיבת

והוא דהמתנה ז' ימי מפי מורי"ל ז"ל שיש ו הללו אין שום אדם נו והני דממתינין מ' הואיל והחוק מעיין שמעתי שהוא בשכונת אבל מה שכתבת ב לא ראיתי רבותינו (והארכתי ג) להר"ח ו

1. וכן יורגי מ"ו על ט השנה לטבול לקריו ו לרחצו בשאר ימות ד אפילו לפי האוסרי' דו לטבול אפשר שבנדון ואגב גררא יורגי נ עלתה לו שגה מובטח והוא שבע] ⁶ כו", א לפשפש במעשיו.

א) נדפוס: כדהר"ת,

- רבו ולא היה פנאי להמו שונה קצת משמועת מה" תשובה:
- 1 איסורי ביאה פ' יא בשאלה.
 - 2 דרשות מהר"ח אור"י סופר, עיין שו"ת מהרי"ג הערה 4, הובא בהגהות ובלקט יושר ח"ב עמוד 1
 - 3 מהר"ש, עיין טעם ל הובא בב"ח יו"ד סוף סי
 - 4 אושטרייך אחר הגזיר
 - 5 פסחים סי' צו.
 - 6 שו"ת מהרי"ל החדשו

6

ר"ח נחריה מהר"ם ואשירי כולם פסקו כאבוס דשמואל וכאידך דשמואל דחיישין לרבייה נוטפים על כוחלין ואין כוונתו נוטפים דבזוחלין אלא באבוסין וכטובלת כנהל ביומי ניסן דשכיחי נוטפים לא עלתה לה טבילה ואע"ג דר"ת פסק כאידך דשמואל דהר"א מכיפה מיבירך ומייהי ראייה עובא לדבריו והחוספות פ' במה אשה כתבו דעל דבריו סומכין ועובלין בנסרות כל השנה כו' וכן פמ"ג וה"ו ומ"ק מסקינין הכי מ"מ טימא דבאיכור כרת כיה לא ניהוש לזבדו ר"ח שכל דבריו דברי קבלה הם ולדבריו מהר"ם דבחרהו ובר סמכא הוא ואיכו נמי מייהי ראייה עובא לדבריו דכרייהא בחשירי הלכות מקואות. אמנס מלאתי בתי גדול שכתב לבון רבנ"ם ח"ל ומיכורו אנו בזמן סנה לא ק"ל כאבוס דשמואל דענין לגמיה מקואות ביומי ניסן משום שמה ירבה נוטפים על הוחלית אלא טובלין בכל הנסרות משום דרבייה נוטפין מילתא דלא גמיה כיה ע"כ מלאן זה משמע דבזמן סנה הפילו לאבוס דשמואל ליכא למיחש ואיכו דקעביד מקואות ביומי דניסן סינו בבבל או בארץ ישראל דהו שכיחא רבייה נוטפין ואידך דשמואל נמי דקאמר אין הכים מטכרין בזוחלין אלא פרה ביומי השירי קאי דווקא איכילא נז דפרה כגון שאר נסרות ח"י ובבל דהו שכיחא ככו רבייה נוטפין. הפס הימא הוא שהרי עיינו רואות שרוב נסרות שלגן מתגדלות יותר מכל כחם פעמים שבגשמים מרובים וא"כ אינו אלא מימי גשמים או משום דמכיפיה מיבירך וגם מליך סברה ר"ח דאין עיפה יורדת מלמעלה שאין שהים עולות כנגדם מלמעלה דקאמר פ' קמח דהענייה והסך סברות דר"ח פליגי בגאונים דכפלייה לליל וא"כ גם בזמן סנה יש לנוש ודיינו לריכס לומר דזוחק דכד רש"ב דקיס לן בזמן סנה דהסרות שלגן אין דרך לכהגדל מן כוונתו דק ממקור. והו דבמדבריי כתב בשם רמב"ן דלירך לחה לב אה כהכר קטן כ"כ שאם היה כזה כהכר בתי שאין בגשמים מלויין שם היה מזבז פעם אחת בשבוע יש לחוש נז רבייה נוטפים על האחלין ומשמע שם דמדברי דרך פיסקא הפילו לפירוט ר"ת קאמר לה וכיה עיינו רואות שבשנה שחמה קאת שאין בגשמים מלויין רק כמו שהוא בתי שחמה נסרות מזבזים הפילו בשנה אחת כה"ג לך נראה מה שביקרו קדמונינו ולא מיחו בדבר משום דהשו לחמה עיינות ומקומות שנהפדו שם הכיודים לחמה ולשנים ולשמש ואין ספק בידם לחפור להם מקואות וכעיינות יושבין על כנסרות ולי כוי קאמרי להו לגבי טבול בנסרות כוי לריכס בכל טבילה לעדות וללכת לחיזה קבל אשה חיקו ליהן מקואות ושוחן רוב טירדה זו אהי לזולתי בטבילה לגמרי כמו ששמענו שבמקלות חרות הרמקות דלא שכיחי כשו נסרות מזולתי עובא בטבילה מפני הטורה ואפשר נמי כואלין ואין טבילה יתה מפורשת כהורס אלא שהגאונים דקדקו לה מן הדרשות יש לחוש דלתי לזולתי ביה טפי ושמעיהו מקיס מ"ג נוטפים דפסלין זוחלין דרבייה ומסקי לכו מחורה זוחלין ומיס שאובין דפסלין לגמרי מהקום ואפי"ה אם היה כבר מקום שלם של מ' סאה ונפלו לחובו הפילו אף כאין שאובין בבח אחת לא יפסלו ואלן לומר דכיוונו עממא דשארובים הואיל ולא חשיבי כלל לטער כעממא שזום לז בטילה הם לגבי מקום שלם דמ' סאה אפי' רבו עליהו עובא אכל נוטפים בזוחלין דנוטפים נמי חשיבי לטער כעממא באבוסין מש"ה לא בטילין לגבי זוחלין כיכא דרבו עליהו וכיון דלא בטילי נמאל כטובל בכבר זה דרוב כמים נוטפין כן וקטביל ככו דרך זחילתן לא עלתה לו טבילה ע"כ כך עממא ליחא דל"כ לפי זה מים שרבו עליהם שאובים עדיין יבא מטכר בזוחלין מפני ששארובין דלא השיב בטילי בנייכס ובחשירי מייהי מפ"ק דמקואות דתנן מעיין שרבו שאובין שום למקום שום למעיין שום למקום שאינו מטכר אלא באבוסין שום למעיין לטער בכל שכו ומפרש הכם הטעם מ"ה אישטרין מכל שכו ולכן נראה להרץ בעטם יפה כמו שהבנתי הדברים מדברי אשירי דהילכות מקואות דמייתי כמה משמות להכותיה דמקום של מ' סאה לא יפסלו. הפילו אף כאין שאובין וכחך לבסוף דל"כ ראי. כ"ב דמסכת. נותנת דביון דיש בחן כבד מקום שלם כל

דכשרים לטבול כגון זכין זה פרט"י פ' כל שעה דהא דמיס עמאים נטכרין ע"י השקב במקום משום דכיוונו זרעיתן כמו חייטין שנטמאו וזרעין בקרקע וגשרו וטירו ומתההה יתיישב שפיר מ"ג שאובין דלא פסלי מקום דרבייהן ונוטפין פסלי זוחלין דרבייהן והיינו עממא דפסלו דשאובין כוח משום דחליטין כן ובא"ס ע"י הפיסת בני האדם כדאיחא במדכרי בהלכות מקואות ומייתי לה מהורה כהנים ולחך פסול מהני זרעיה דכשילו לחוך המקום שלם יהחשבו כולם מחוברים אכל פסול דנוטפין שאינם מטכרים ע"י זחילה אינו מטעם זה כלל דנוטפים במקום שלם חשוכי שפיר מחוברין ואין כגון הפיסת ידי אדם שפיר נטפו כך להיחש מקום בידי שמים ואפי"ה אין מטכרין אלא באבוסין ולא ע"י זחילתן אפי"כ טעם אחר כוח מה שהוא או גזירה ככתוב ולחך פסול לא מהני זרעיה דזרעיה לא מהני אלא

הגה"ח ולטהו נאוי דכנידא לכו רובא שאוב כער מדלוייהת מתייבב שפיר דפסול נוטפין דלורייתא ולחך חמירי פסי. ע"כ

שאלה רנה יולדת טעבלה לאחר מ' של זכר או פ' של נקיבה או קודם זמניה הללו ורואים לטבול לזכור וטבול לזכור משני טעמי בקל לה למאור רחילה אכל מחמת נקיות היתה יכולה לטבול לז' או ל' או ל"ו שרייה כה"ג שטבול בשבת או לאו :

תשובה יראה דלפי משמעותו ההלמוד אין שום קפידא בדבר דמסקיין פ"ק דביצה דאדם עמא מורה לטבול בשבת משום דנראה כמייקר ואפילו בימות הגשמים שרי ביה וכן כתב הרמב"ם בהדיא אמנס שמעתי מהרמב"ם נשים שמתחייקים איסור בדבר לטבול בשבת כה"ג וכתב מדברי ממש בשילבי יורה דר"ת אהר לטבול בשבת משום דפסק דלא ק"ל טבילה בזמנה מזה וי"ד דאינה עבילה בזמנה ח"כ וכ"ע אסור ויש לדחות דהא דאסר ר"ת לטבול בשבת כיוונו אין בעלה כשיר ואינה טובלת אלא משום טבילה בזמנה ואפ"ה פסק דלא ק"ל דמנא כיה אכל בעלה כשיר מורה נמי דשרי משום מנא קיוס עונה ואפילו שלא בפניה עונה חשיבין מנא מה שהא"ס משמח אשהו בחשמיש כהטעם כדאיחא בהדיא בפסחים כ"ב אלו דברים ובשילבי מסכת יומא מוכח דאפי' אי לאו טבילה בזמנה מזה מ"מ יכול לטבול ביום הכפורים כדי להפיל בנקיות דהיינו נמי בשביל מזה מ"מ כ"ד הואיל ואפשר כוח מחמול ולא איחיה אלא בשביל כרחילה או כה"ג לא שרי ואע"ג דמוכח פ"ב דביצה דהא דשרי אדם לטבול בשבת משום דנראה כמייקר כיוונו אפי' היכא דאפשר לטבול בחול מ"מ נראה דכאיורה בזמניה דכ"ע זהירי שלא לרחוץ כלל בשבת אפי' לסקר בין בכבר בין במקום אפי' דלא מלויין איסור מפורש על זה דאפי' במדכרי פ' כירה בשם החוספות דחמירי לרחוץ דברייה מ"מ מחיר כהדיא כהכר ואפשר דכ"ה נמי במקואות שלגן דמעיינות יושבין כן ולא דמי כלל לכלי מ"מ כהכג הוא לזיהר ולמועז וא"כ ליכא למימר דאדם נראה כמייקר דהא חזכרים לסקיר ומוכח מילתא דליטבול מכון ונראה כמתקן. ומעט זה נראה דהנהו הנשים לזיהר שלא לטבול בשבת כלל אפי"כ בעלה כשיר ולא היה אפשר קודם דככה"ג הוי טבילה מזה משום עונה לפי מאי דכתב עממא עתה איסור הרחילה כהכר או במקואות :

שאלה רנז יולדת טבולת לאחר מ' יום של זכר או פ' של נקיבה או כהן כהנים כחילו והוא בטנין זה היתה יכולה לטבול קודם י. או ח' ימים מלך הנקיים אלא שבה"ס ממחמת לפי שאין לה כח הרבס פדיין יכולה לטבול כה"ג בשבת אפי"כ שאפשר לה לטבול קודם או לאו :

תשובה יראה דלפי משמעותו ההלמוד אין שום קפידא בדבר דמסקיין פ"ק דביצה דאדם עמא מורה לטבול בשבת משום דנראה כמייקר ואפי' בימות הגשמים שרי וכן פ' הרמב"ם בהדיא אף בתי ראייה ומשמע שם דלא שריין לטבול בשבת אלא משום דטבילה בזמנה מזה וי"ד מוכח בהדיא דפדרי-טבילה מוכח נידה וי"ד לאו טבילה בזמנה כיה שפיר אפ"ה לא מחמתו אכל כהל היכא דלא אפשר לה דבר או ע"י אונס ואל דאפילו לר"ס דפסק דלא ק"ל דטבילה בזמנה מזה מ"מ שרי לנאשה לטבול

משום

משום מנא קיוס עונ ומשמח אשהו נה ומוכח בשילבי מה יכול לטבול ביום כ"ב דללוך מזה שרי ו חלומדא דאדם מוח מוכח שפוט בכל מק מאיזה טעם שהוא בחוס' דפ' כירה ע במים ונראה כמתק ולפי זה אין להחיד שאלה רנז

תשובה יראה לטקן אפי"ג דבידו ו פ"ק דפסחים אהא ועבדים נקטו החוס אכן אין נראה לאסו דאשה לטבול אפי"ג יוחן לגבי רב וא"כ ליחא שפיר החוס עומדין על גביו ומלו וכן פבילה יבולין ל וכו מאן לימא לן ל אסרת מה שבא לה מנזרה ככתוב ומ

שאלה רנה מארבעים סאה יותר אח"כ לנקותו עד ג לחוכן ולא היה אפשר הכניעה וקודם שהעל

תשובה יראה ז כ"ד או נדקדק בחקתו. כה" כמו כל המקואות ש אין ג' לוגין פסלים מקום בת' סאה ובמק אף סאה שאובין ולא כשר ה"ם מעיין כ"ס כל שאובין יבולין לו אין לנקוב את ככלי לחובו אין שאובין פ מסכ"ס. אמנס מסוק. שפיר מעיין כרעגים מכן לחובו ופסלו כ"ו שפיר מעיין אמנס י אפילו במקום שהוא ג דמש"ה מחמירין ולא דבמדכרי. כתב מדכו כל נקיב הכניעה לאחי כן כלום ממים סאה ששארבו כה"ג לוגים

7

שבו א. שבת ל"ט ע"פ
 ברייתא וכו' יורה
 י"י"ף ש"ס י"ב, ב' ר"ש
 ס"א סימן י"ז; רמב"ם שבת כ"ב,
 פ':

ג. מיתרל ש"ס [מ, ה]
 וכשמואל:
 ג. ש"ס [ג, ו] וכו' פירוש רש"י
 ש"ס קמ"ו, ב' ד"ה דלמחטף;
 סמ"ג לאין סה עמוד קל"ה
 קל"ה; ספר התרומה סימן רל"ב
 ד"ה מעשה:
 ד. ש"ס [ג, ו] בברייתא:
 ה. ש"ס מ' [ע"פ]:
 ו. טור עמוד ספד;
 ספר התרומה סימן רל"ב
 ד"ה הלכות:
 ה** טור ש"ס, וכו' ש"ס
 מכל שכן ממנו טעמיה:
 ו. טור [עמוד ספד] ש"ס
 סמ"ג [ש"ס עמוד קל"ז] וכן
 כמ"ז בספר התרומה
 [ש"ס]:
 ו*. כ"י עמוד ספד ד"ה
 ובסמ"ג:
 ו. הרי"ף בפרק כ"ב
 דשבת [פ"ג] ורמב"ם
 בפרק כ"ב [משנה הלכה
 ט] והרב המגיד ש"ס [י"ה]
 [אמור] בש"ס הגאונים
 [וכ"כ] נפיש גלון בגנילה
 סתרים, הנהג' בחופפות
 ק"ה, ה' ד"ה [הע"פ]:
 ח. [כ"ף] ש"ס ד"ה [גמ' הירושן];
 ש"ס סימן ט' [וכ"כ] יונה
 ורמב"ן [ש"ס קמ"ו, ה' ד"ה
 ה' דמנן] ושאר פוסקים
 [מגיד משנה] ש"ס ש"ס רמב"ן
 ש"ס וכו' יורה וכו' ש"ס
 ד"ה הרוחן יעדי; מוספות
 ש"ס ד"ה ק"ה; ר"ש ש"ס ספר
 כ"כ סימן י"ז:
 ט. שבת ל"ח [ע"פ] משנה
 וכפירוש החופפות [ש"ס
 ג, ה' דבור לאשון] ש"ס
 ר"י, והר"ן [ש"ס י"ט, ה' ד"ה
 גר"ף]:
 ט*. ר"ן ש"ס:
 ט** א. משנה ש"ס [מ, ב];
 י. טור [עמוד ספד] לפירוש
 המוספות [ש"ס ג, ה' דבור
 לאשון] וכמו שכתב הב"י
 [ש"ס ד"ה וכו', ש"ס ספד]
 ש"ס ג, ט':
 כ. ש"ס כ"ז [עמוד ספד]
 דבור לאשון:
 ג. ש"ס [עמ"מ מ' [ע"פ]
 ברייתא:
 ו*. רמב"ם שבת כ"ב, ג.
 ו** שבת ש"ס:
 ג. טור [עמוד ספד] וכן
 כתבו ש"ס הר"ש [פ"ג]
 סימן ט' והמגיד [ש"ס רמז
 ש"ס] כ"י ש"ס ד"ה וכו' לך,
 עמוד רש"י ש"ס מ, ב' ד"ה
 ובלתי, וחופפות ש"ס ד"ה
 מפני:

שבו א. אסור לרחוץ. גזירה שמא יצואו להטות צעצעת: ב כ"ז
 גופו. והוא הדין רוב גופו [כנסת הגדולה הבני עיני סט]:
 ג או שאר איבריו. כתב משאלת בנימין [סימן ה', וכמומונה
 לי שלא נהגו הנשים ללבוש צעצעת ויום טוב, ואפשר משום
 שאין יודעים לזכור צדקה.
 ובמקום שאין מנהג יש להמיר, רק
 שלא מרחץ כנגד, שלא מצא ליד
 קמיעה, עכ"ל. ועיין סימן [ס"א]
 [ש"ס] סעיף מ"ט: ד אסור
 להמשיך. דהוי כמטמין דדבר
 המוסף הנל. וזוקף א"ס ממשיך
 בזונן דרך סילון המוקף מכל ז"ל,
 אבל א"ס המשיך מערב שבת לזונת
 לתוך חמין [ש"ס מערבנו יחד ש"י.
 ולרש"י] שבת לה, ב' ד"ה של וכו' למון;
 ג, ה' ד"ה דמנן] גם זה מיקרי
 הטמנה. ועיין סימן רנ"ג סעיף ד'
 [ס"ק ג] וסימן ש"ח סעיף י"א:
 ה כרוחץ כ"ז גופו. זה לשון
 הרמב"ם [שבת כ"ב, ג] דסניח ליה
 דאין זה רחיצה גמורה, ולכן כתב
 [ש"ס הלכה ד] דמוטר למוך ידיו במים,
 ולתמם נגד האש במקום שאין היד
 קוללת זו. ועיין מה שכתבתי סעיף
 ה' [ס"ק ג] וסעיף ו' [ס"ק ו]. ולכן
 כתב הרב כ"י צ"י צעצעת ה' ויש
 אומרים וכו': ו אצ"ל האש. אבל
 במקום שאין היד קוללת זו ש"י,
 כמו שכתבו סימן ש"ח סעיף י"ד.
 ולי נראה דסניח ליה להראש

שבו א. אסור לרחוץ ב כ"ז
 כל גופו [כ"ז] אפילו כל אבר ואבר לכו"א אפילו במים
 שהוחמו מערב שבת [כ"ז] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [כ"ז] ואפילו לשפוך
 המים על גופו ולהשתמש אסור דאבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
 (א) ג [כ"ז] או שאר איבריו כל שאינו רומץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ"ז] אבל בחמי
 טבריה מותר לרחוץ [כ"ז] אפילו כל גופו יחד [כ"ז] ואין צריך לומר בצוננין [כ"ז] והא דשרי
 בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא ידאתי לאיחלופי בחמי האור:
 ב [כ"ז] יש אומרים דהא דשרי בחמי טבריה דוקא בשאין המקום מקורה אבל אם
 המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לירי] ויזעה ואסור [כ"ז] [כ"ז] ויש אומרים
 דמותר להזיע בחמי טבריה:
 ג אמת המים שהיא חמה ד אסור [כ"ז] להמשיך לתוכה [כ"ז] אפילו מערב שבת סילון
 (פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלון) של צונן ע"י [כ"ז] ופי הסילון יוצא
 חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקף (פירוש לגומא, ערוך ערך עקה) שבקרקע ע"י ואם המשיכו
 אסורים [כ"ז] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת ברחיצה וכשתיה כאלו הוחמו בשבת
 [ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב כיום טוב [כ"ז] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
 ברחיצה ומותרים בשתייה [כ"ז]:
 ד לא ישתמש אדם בצונן י"י כל גופו ויתחמם כנגד המורה מפני שמשפיר מים
 שעליו [כ"ז] ונמצא ה כרוחץ [כ"ז] [כל] וי"י גופו בחמין י"י אבל מותר להשתמש בצונן
 אחר שנתחמם אצל האש: L
 ה [כ"ז] יש אומרים שצריך לזוהר שלא לחמם ידיו ו אצל [כ"ז] האש אחר נטילה אם לא
 ינגבם תחלה יפה:
 שבת כ"ז סימן ט' דלסור משום רחיצה, דמנין שהוחמו צעצעת אפילו לרחוץ בהם ידיו אסור, וכן הוא בגמרא [ש"ס] דף קל"ד ע"ב. וכן
 משמע במדלי [ש"ס רמז ט] שכתב [כ"ז] ובראש [כ"ז] מפני שמשפיר המים, וכן משמע ממה שכתבתי סעיף ו' [ס"ק ו], וכן כתבו הסמ"ק
 [סימן רפ"ג] וספר התרומה [סימן רל"ג] בהלכה, וכן נראה מדי דהוי ציוס טוב שמותר להטות מים לשמות ואפילו הכי אסור לרחוץ בהן,
 כמו שכתבו סימן תקי"א [ש"ס ג וכו']:
 ערך להם למהריק"ש

שבו א. אסור לרחוץ ב כ"ז
 כל גופו [כ"ז] אפילו כל אבר ואבר לכו"א אפילו במים
 שהוחמו מערב שבת [כ"ז] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [כ"ז] ואפילו לשפוך
 המים על גופו ולהשתמש אסור דאבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
 (א) ג [כ"ז] או שאר איבריו כל שאינו רומץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ"ז] אבל בחמי
 טבריה מותר לרחוץ [כ"ז] אפילו כל גופו יחד [כ"ז] ואין צריך לומר בצוננין [כ"ז] והא דשרי
 בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא ידאתי לאיחלופי בחמי האור:
 ב [כ"ז] יש אומרים דהא דשרי בחמי טבריה דוקא בשאין המקום מקורה אבל אם
 המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לירי] ויזעה ואסור [כ"ז] [כ"ז] ויש אומרים
 דמותר להזיע בחמי טבריה:
 ג אמת המים שהיא חמה ד אסור [כ"ז] להמשיך לתוכה [כ"ז] אפילו מערב שבת סילון
 (פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלון) של צונן ע"י [כ"ז] ופי הסילון יוצא
 חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקף (פירוש לגומא, ערוך ערך עקה) שבקרקע ע"י ואם המשיכו
 אסורים [כ"ז] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת ברחיצה וכשתיה כאלו הוחמו בשבת
 [ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב כיום טוב [כ"ז] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
 ברחיצה ומותרים בשתייה [כ"ז]:
 ד לא ישתמש אדם בצונן י"י כל גופו ויתחמם כנגד המורה מפני שמשפיר מים
 שעליו [כ"ז] ונמצא ה כרוחץ [כ"ז] [כל] וי"י גופו בחמין י"י אבל מותר להשתמש בצונן
 אחר שנתחמם אצל האש: L
 ה [כ"ז] יש אומרים שצריך לזוהר שלא לחמם ידיו ו אצל [כ"ז] האש אחר נטילה אם לא
 ינגבם תחלה יפה:
 שבת כ"ז סימן ט' דלסור משום רחיצה, דמנין שהוחמו צעצעת אפילו לרחוץ בהם ידיו אסור, וכן הוא בגמרא [ש"ס] דף קל"ד ע"ב. וכן
 משמע במדלי [ש"ס רמז ט] שכתב [כ"ז] ובראש [כ"ז] מפני שמשפיר המים, וכן משמע ממה שכתבתי סעיף ו' [ס"ק ו], וכן כתבו הסמ"ק
 [סימן רפ"ג] וספר התרומה [סימן רל"ג] בהלכה, וכן נראה מדי דהוי ציוס טוב שמותר להטות מים לשמות ואפילו הכי אסור לרחוץ בהן,
 כמו שכתבו סימן תקי"א [ש"ס ג וכו']:
 ערך להם למהריק"ש

שבו א. אסור לרחוץ ב כ"ז
 כל גופו [כ"ז] אפילו כל אבר ואבר לכו"א אפילו במים
 שהוחמו מערב שבת [כ"ז] בין אם הם בכלי בין אם הם בקרקע [כ"ז] ואפילו לשפוך
 המים על גופו ולהשתמש אסור דאבל מותר לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו: הגה
 (א) ג [כ"ז] או שאר איבריו כל שאינו רומץ כל גופו: והנה מילי בחמי האור [כ"ז] אבל בחמי
 טבריה מותר לרחוץ [כ"ז] אפילו כל גופו יחד [כ"ז] ואין צריך לומר בצוננין [כ"ז] והא דשרי
 בחמי טבריה דוקא בקרקע אבל בכלי לא ידאתי לאיחלופי בחמי האור:
 ב [כ"ז] יש אומרים דהא דשרי בחמי טבריה דוקא בשאין המקום מקורה אבל אם
 המקום מקורה אסור משום דאתי [ליה] [לירי] ויזעה ואסור [כ"ז] [כ"ז] ויש אומרים
 דמותר להזיע בחמי טבריה:
 ג אמת המים שהיא חמה ד אסור [כ"ז] להמשיך לתוכה [כ"ז] אפילו מערב שבת סילון
 (פירוש צנור, מרוב וסילון דבר אחד הם, ערוך ערך סלון) של צונן ע"י [כ"ז] ופי הסילון יוצא
 חוץ לאמה ומימיו נשפכים לעוקף (פירוש לגומא, ערוך ערך עקה) שבקרקע ע"י ואם המשיכו
 אסורים [כ"ז] אפילו המים שנכנסו לה מערב שבת ברחיצה וכשתיה כאלו הוחמו בשבת
 [ואם הביא סילון של מים מערב יום טוב כיום טוב [כ"ז] בחמין שהוחמו ביום טוב ואסורין
 ברחיצה ומותרים בשתייה [כ"ז]:
 ד לא ישתמש אדם בצונן י"י כל גופו ויתחמם כנגד המורה מפני שמשפיר מים
 שעליו [כ"ז] ונמצא ה כרוחץ [כ"ז] [כל] וי"י גופו בחמין י"י אבל מותר להשתמש בצונן
 אחר שנתחמם אצל האש: L
 ה [כ"ז] יש אומרים שצריך לזוהר שלא לחמם ידיו ו אצל [כ"ז] האש אחר נטילה אם לא
 ינגבם תחלה יפה:
 שבת כ"ז סימן ט' דלסור משום רחיצה, דמנין שהוחמו צעצעת אפילו לרחוץ בהם ידיו אסור, וכן הוא בגמרא [ש"ס] דף קל"ד ע"ב. וכן
 משמע במדלי [ש"ס רמז ט] שכתב [כ"ז] ובראש [כ"ז] מפני שמשפיר המים, וכן משמע ממה שכתבתי סעיף ו' [ס"ק ו], וכן כתבו הסמ"ק
 [סימן רפ"ג] וספר התרומה [סימן רל"ג] בהלכה, וכן נראה מדי דהוי ציוס טוב שמותר להטות מים לשמות ואפילו הכי אסור לרחוץ בהן,
 כמו שכתבו סימן תקי"א [ש"ס ג וכו']:
 ערך להם למהריק"ש

מבטורח פריצתו

ג. שם (שנת מ, טז) כרייתא: ש. שם קמ"א (ע"פ) מיתמלך רבב יהודה: ע. הלא"ש שם (פ"כ סמן יג):

פ. ביה"ט י"ז (ע"פ) משנה וכניה הלל:

ז. שבת ל' (ע"פ) וכניה נחמיה (כ"י עמוד ספר ד"ה מותר לחנוך, בדעת הר"ף שם כ"ג, ה' הלא"ש שם פ"ד סמן ט; מותר משנה שבת כ"ג י"ג) בדעת הרמב"ם שם:

ק. מרדכי שם (רמז שבה):

כ. שבת מ' (ע"פ) כרייתא: ט. הרי"ף שם (נ, כ' ד"ה מתקן):

ציונים לרמב"א

ט. טור (עמוד סמן):

י"ג. מרדכי שבת רמז שבה:

ד. אגור (סמן סמו בשם ספר המרומה סמן רל"ט) ו':

ה. נדבכי משה אה"ג מדברי האגור שם בנימין זאב סימן (רע"ה) [דף]:

ו. מרדכי פרק במה אשה (שבת רמז שנת) וסמ"ג [לחין קט עמוד רת] הגהות מיימוניות (דפות קופעל, שנת) פרק כ"א הלכה כג) וטור סימן ש"ח (עמוד חל"ט):

←

←

ז ואפילו בחול. וכשת אסור, שמא יאסור עליו וימלא רוחך בשבת (רש"י שם מ, ז ד"ה ובלגז ור"ן שם פ, ה ד"ה מו). ולר"ן לומר דמייירי בזמנן שהותמו מעט בשבת, ולהכי אפילו אינו רוחך כל גופו אסור, כמו שכתבתי סעף ה' [פ"ק ח]. והתוספות [שם ד"ה ובלגז] פירשו הטעם משום שתיקה סמנים:

ח מותר לציפורין. כחז מהרי"ל [ש"מ] סימן ק"ג [קלט], יפה נוהגות הנשים שאין עובלות שלא צומנה בשבת, דמהאי טעמא מנהג פשוט שלא לרחוץ צונו, דשייך למיגזר משום סמיטה, ומשום שוטף מים שעליו חרצת אמות צכרמלית, ומשום שטיה גופו וקסמנים, ע"כ. וכן כתב צמירומה הלשן סימן רנ"ה. אף על גב דאפילו המרדכי [שבת רמז טג] דמתמיר צונו, דוקא כגלי, אכל נזהר או צמקיה שרי, מכל מקום המנהג לאסור, ולכן אפילו לטבול אסור, דמיתוי כמתקן, כדאיחא בגמרא [ביצה יא, א], ע"כ. וכן כתב צ"י צו"ד סימן קל"ט [עמוד ר"ז ד"ה כחז הכל יתן לאסור לטבול בשבת משום סמיטה שעה, ע"כ. ומכל מקום נראה דמותר לטבול לקרוי, כיון דמדרבנן הוא, כמו שכתבו סימן ש"ב סעף ז', ועיין מה שכתוב סימן (תרי"ד) [מרי"ג] פ' סעף י"א. ובאגור סימן (תק"ן) [מעין י"א] משמע דנזהר אסור, גם צ"י [הניל] שם כלבו (סימן פו מ, ד) כתב לאסור משום סמיטה שעה, עיין שם, ועיין צו"ד סימן רס"ח סעף ד'. ונראה ד' דמומר שרי לטבול, כיון דאינו מדאורייתא, כמו שכתבו [וה"פ] שם סוף הסימן [סעף י' בהנה], וכן משמע ביבמות דף מ"ו ע"ב ו"דלר' יהודה מטבילין גר בשבת. [פ' מדברר המשייר]. ודאי (רמב"ם שם כג, ג): י' בלאחר יד שרי. [לשון המרדכי [שבת רמז טג] דגיבול ע"י שינוי הוא ושרי, כדאמרין פרק מי שהשקין [שם קט, א], ע"כ. ומשמע דלהאוסרין צמינן ש"ד סעף ג', הכא נמי אסור. ואפשר שהכא כולי עלמא מודו דשרי, כיון שאינו נותן מים עליהם, אלא שנוקה אותם בידים הטרובות. וכן משמע במרדכי: יא ששתמו נקביו. פירש רש"י [שנת מ, ה' ד"ה שפקו ו"ה רוח] שלא יא חסמינות. ליטול אחריתא, אותן נקבים שהמרחץ מתחמם על ידיהן שהאור ניסקת מצחון מתחמין, ועיקר, וכן כתב הרי"ף [שם יג, ז ד"ה מנהג]. מוכאז ל"ע על דמי חורף שמתחמין אותן מתחמין, ועל הנקבים יש קערות צרול או סמימת אבן, אס מותר לפותמן. אכן ראיתי נהגין זו היחל (אגודה שם סימן (כ"ו) [זו]): יג רוחץ בו. שהרי לא נתחמם בשבת. ועיין סימן ש"ה סעף ט':

ב לא הקפידו בו. צ"י [עמוד סמו ד"ה הרוחן] נהן טעם, לפי שהם מועטים לא גזרו עליהם. ואין זה מספיק, דעינינו רוחנו שיש יותר ריבוי מים מן המטר על לבושי אדם, ממה שיש על גופו כשעולה מן הרמלה. אלא נראה הטעם, דזוהי אי אפשר להמנוע ממנו, שהאדם הולך ברשות הרבים ופחאוס צח מטר עליו, לא גזרו ציה רנכן. ודומה לזה כתבתי צמינן ש"כ סעף י"ד [פ"ק יא] בענין להשתין צלג, ואפילו הר"ש [הוא] צמור שם עמוד הלן דלכת שם להיות מזה, היינו שאפשר קצת להזהר, אכל כהן אי אפשר כלל להזהר: (ג) ואסור לרחוץ ידיו במלח כו'. גם צמינן ש"כ כתב הטור [עמוד הלן] ושו"ע [סעף יג] כן. וקשה ל' דהא כמשפך צמורסן ודאי הוה פסיק רישיה, דאי אפשר ליזהר מנגיבול כשנותן מים על מורסן יג, ואפילו הכי מותר, כמו שכתב צ"י [עמוד סמו ד"ה כהן] צמם המרדכי [שבת רמז טג] דגיבול כלאחר יד הוא, ובמלה וצורית אסור משום דהוה ליה נולד, ולמה יהיה חמור באיסור נולד שהוא דרנכן ולא מהני מה שהוא כלאחר יד, ממה שהוא מהני במגבל שהוא מולדה דלס שהוא אב מלאכה. ויש לומר דבמלה וצורית דניחא ליה שיהו נימומים ונבלעים צידו לעשות פולחם, על כן אסור כשעושה צידים נולד ע"י שפשוף שלו, מה שאין כן בגיבול צמורסן, לא ניחא ליה בגיבול. וזוהי ניחא נמי מה דלמתינן כפרק במה עומנין [שם ג, א] ככל סמין אס הכלים, כדלעיל סימן ש"ב [סעף ט], דקשה, הא [כח שחופה] [כשחופף] [ט] כלי שנדנכן בו שומן או נימם השומן על ידו. אלא ודאי משום דלא מכוינ לזה, אינו אסור משום נולד. ועל כן צלמנה לחוף הכלים צמלח אסור, כמו שכתוב סוף סימן ש"ג [סעף ז]:

וכלע"כ צדו לעשות פולחם, על כן אסור כשעושה צידים נולד ע"י שפשוף שלו, מה שאין כן בגיבול צמורסן, לא ניחא ליה בגיבול. וזוהי ניחא נמי מה דלמתינן כפרק במה עומנין [שם ג, א] ככל סמין אס הכלים, כדלעיל סימן ש"ב [סעף ט], דקשה, הא [כח שחופה] [כשחופף] [ט] כלי שנדנכן בו שומן או נימם השומן על ידו. אלא ודאי משום דלא מכוינ לזה, אינו אסור משום נולד. ועל כן צלמנה לחוף הכלים צמלח אסור, כמו שכתוב סוף סימן ש"ג [סעף ז]:

ערך להם למהרי"ק

סוף סי' (ו) [זו] [כ"י שיש בו מים חמין]. מותר להמם נגד ולתנו על גענו: [בבורסן]. או נאכל ככה, דגיבול כלאחר יד הוא. ועיין סימן ש"כ דין י"ב דין הלמלה, וכל שכן בצורית לאסור. ועיין סימן ש"כ דין ג' ט':

ביאור הגר"א

[ד] [סעף ז] והאן אכל מותר. שם (שבת מ, ב): [טו] [סעף ז] לפי כו' אכל. כמו שכתוב [ג' ד' וצ' ז' ב' וצ' א' ב'] מפי הגשמים, ואין איסור מפני הגשמים עצמן, ושבת קמ"ז ב' מי שנשרו כו', לפירוש רש"י [שם טו, א] ד"ה שנתן בגשמים, אבל לפירוש תוספות שם [קמז, ב ד"ה מן משמע דאפילו בריבוי מים מותר בלבשו. ועיין ט"ו [פ"ק ח] [טו] [סעף ח] אדם כו'. עיין מ"א [פ"ק ח], והעיקר [יח] [הגה ואסור. אבל בחוספתא [שם] מתיר ג"כ במלת. וב"י [סימן טכ עמוד תנ"ד ד"ה והובן] תירץ דמייירי ברוחץ ואינו חופץ, אבל בחוספתא תני להו בהרדי עם מורסן. וכן להמפרשים אין מרסקין משום שמא יסחוט פירות, כמו שכתבתי [סימן י"ד] [פ"ק ח] [ש"ח סעף י"ד] [פ"ק ח] [מקן] מותר במלה; והתוספתא מסייע לתן: [ט] או בשאר ח'ב. משמע מדבריו דבחול מותר, וכן כתבו תוספות ברש"י פרק ד' ד'נה [ג' א] ד"ה ובשמן] בשם ר"ת דמותר. ודבריו דהקקן, דא"כ ביום הכיפורים אין אסור אלא שמן וזקא. אבל במדברי כה"פ. ה' השבת [הנהגה] ושאור פוסקים. אוסרין להריא: כמו ביום הכיפורים, דאירי ואירי כרת, וכן בתרומה. ולא תימא דמשום עינוי הוא ביום הכיפורים, דמקאמר בפרק ט' דשבת [פ' א] מנין לסיכה שהיא כשתייה ביום הכיפורים שנאמר כו', אלמא משום דמי לשתיה, וכן בריש פרק ד' דנה [ג' א], אלא שתוספות [שם] ומרדכי [שם] וספר התרומה [שם] ושאור פוסקים כתבו שאסכתא הוא, ואינו אלא מדרבנן עשו אותו כשתייה, ולפיכך במקום צערא התירו, כמו שכתבו שם בפרק בתרא [דינא] [נ' ב] מי שיש לו חטטין בראשו סך כדרכו ביום הכיפורים כו', אבל שלא במקום צערא אסור. ועיין תוספות שם ביובא [נ', א ד"ה תמן]. וכן בחדש וכל איסורין: [כ] [פ"ק ח] אב"א. דפקו דוקא, כמו שכתב רש"י [שבת מ, א ד"ה

הגהות רש"י

ג) שם (פ' ח) דלר' יהודה מטיבילין גר בשבת. ראיה זו אינה מובן, דהא פשיטא דמדינא דגמרא [ביצה י, א] אפילו עמא מותר לטבול, דלא הוי כמתקן כיון דנראה כמקור, אכל לדין דנוהגים לאסור רחילת צונן, יש לומר דהוי מתקן, ואסור אפילו רחילת מומר:

הגהות פרי צ"ח

אשל אברהם

ז ואפילו. עיין מ"א. שנת מ"ט, ופירש רש"י בשנת אסור אפילו אין יד קולדה זו, לרווח. אף כשעף א' מנוול שאל איברים שרי, הכא מיירי הופשרו בשנת, אסור אף פניו ידיו ורגליו, כל שכן שאר איברים, כמו שכתבתי בזה ה' ו', עיין ב"י נעמוד מפר ד"ה והובי; עמוד מפר ד"ה ו"ש לק"ן: ח מותר. עיין מ"א. כל דרבנן אין זו מיקון כל כך, כשמיין ש"כג סעיף ו', ועיין סס [מ"א] אות י"א נדרבנן נמי הוה מיקון, ושאיני כלים טמאים דחוי צימי טומאתו, ומהאי טעמא טבילות כחם וכדומה אסור, דהוה ממקן. ולדס, עמה אין נראה כמיקר בזמן הזה, מכל מקום טבילות קרי דרשאי להפסל כך חלף שטוהגיס קלם להממיר, אין זה מיקון, עיין יו"ד [סימן קל"ז בט"ז [ס"ק ז] וס"ק [ס"ק] א' ו'. ונסימן רס"ח סעיף י"ג [בגמ' לקבל דברי חכמים לפני ג', פסקה התוספת בשנת [ס"ק] י"ג] דיש לומר דהוה כדיו, והמ"א סובר דשרי, דאף טבילות גר ר' יהודה ממיר, די להקל בנמונ. ועיין סימן מר"ד, ראו ליהוה מר"ג: ז מדרב. עיין מ"א.

עיין ב"י נעמוד מפר ד"ה מותר למוחן דלס אין וודאי משיי שעל אף רובו שרי, ולכן מותרין שרי: י כלאחר. עיין מ"א. וכלנוס [סעיף ז] משמע קלם שסופך מים עליהם בעודן כידו, יש לומר דזה גם כן הוה שטיי גמור. ועיין אליה רכה [ס"ק ז] וחספס שנת [ס"ק ז]: יא שנימוח. עיין מ"א. ליש ממירין, דלל דמי לגורל מים, יע"ש. ועיין סימן ש"ח [סעיף טז] [בגמ' ד"ה] [בגמ' ד"ה]: יב ששתמו. עיין מ"א. ממה שכתב [רש"י] בשנת מ"ט. ועיין בהגאון המפרש גניוועלמין דפוס דעפוי [שני קדנן שנת פ"ג הלכה ג ד"ה ליהוה], איני יודע מה הוקשה לו צירושלמי הוה ממלין ע"ס, דאסור שמה גמלים, וכמו שכתב הר"ן [שנת יח, כ ד"ה מרחן] וכדומה מפשטא דכרימא דווקא פקקו נקביו הא לאו הכי אסור, כדי שיעשו: יג רוחץ. עיין מ"א. וחס סקל אס פקקו נקביו, עיין סימן ש"ה סעיף (פ"ו) [ז]. ונ"מ מ"א, סעיף ט', אפשר ראו ליהוה סעיף ו':

באר היטב

הוא. ומומר שרי לטובל בשנת, כיון דליתו מדאורייתא, מ"א [סס], ע"ש: (ו) המשייר. ודל, כן כתב הרמב"ם, [מ"א ס"ק ט: ז] (ז) במורסן. ע"ש משמע דלהוטרין כסימן ש"כד סעיף ג' הכא נמי אסור. ואפשר דהכא כולי עלמא מודו דשרי, כיון שאינו נטמן מים עליהם, אלא שלוקח אותם צידים הרגונוט, מ"א [ס"ק ז]: (ח) שנימוח. ונשנטי גבורים כחב דיש ממירין, דווקא כרד ושלג שעומדין למשקין אסור, ע"ש שהאר"ן, [מ"א ס"ק ז]. ועיין במשנה גמ ורדים חלק א"ח כלל ג', סימן י"ד שזרד ג"כ להמיר, וכחב דלין למוחם ניד העושים כן, ע"ש: (ט) רוחץ. שרי לא נחמס בשנת, [מ"א ס"ק ז]. ובתי מוקף שנתממן מממיהן, ועל הנקבים יש פמינה קערות כחל או אשן, וטובן

מבצות השקף

אף על גב דבמים שהוחמו מערב יום טוב מותר לרחץ כל גופו, אפילו הכי אם הוחמו ביום טוב אפילו התחמו בהיתר אסור לרחץ בתן כל גופו, ומיניה דבשבת דפניו ידיו ורגליו גם כן מותר לרחץ בחמין שהוחמו מערב שבת, מכל מקום הוחמו בשבת אפילו הוחמו בהיתר אסור לרחץ בהם פניו ידיו ורגליו, דרתיצת כל גופו ביום טוב ורתיצת פניו ורגליו בשבת שרין הם: (מ"ק) ואפילו כו'. ובשבת אסור כו'. מדקאמר ואפילו בחול מפני כו', משמע דבשבת אפילו בלי חשש טכנה איכא איסורא: שהוחמו מעט בשבת, ר"ל, רק להפשיר, דאי היד סולדת בו הלא אסור משום בישול, אלא על כרחך להפשיר דמותר משום בישול אפילו הכי חיישין שמא ישפכו על בטנו ויהי כרוחץ ואסור, אף על גב דאבר אחד מותר ברחיצה, מכל מקום כיון דהוחם בשבת אפילו נעשה בהיתר אפילו הכי רתיצת אבר אחד אסור, וכמו שכתב מ"א בס"ק ו': והתוספות פירשו הטעם כו'. אבל להחם כד לא מוזני כולי היא לרפואה, ולכן כן כתבו התוספות שם: (מ"ק) מותר כו'. משום מחויבה כו', אע"ג דבביצה דף י"ח [ע"א] אמרינן דלכולי עלמא אדם מותר לטבול בשבת, ומהאי טעמא אפילו לדין דקיימא לן [התוספות יומא ה, א ד"ה נעלין טבילה במונה לאו מצוה, מכל מקום משום פריה ורביה או מצות עונת מותר [נתמיה דישן סימן ונה] ולא חששו להני חששות דעל שכתב הנמוקי רחוקות, אבל כשהיו יכולות לטבול קודם לכן, החמירו מצד המנהג וחששו לתומרות הניל: וכן כתב בתרומת הדין, להחמיר, אבל מטעם אחר: אף על גב דאפילו המרדכי כו', ר"ל, דאנן לא קיימא לן כהמרדכי, אלא דבצונן מותר, כמו שכתוב בסעיף א', ולכן כתב אפילו להמרדכי: דוקא בכלי. משום דהרואה טובר שרוחץ במים חמים, מה שאין כן בנהר דנראה לכל שהוא צונן: מכל מקום המנהג אסור. יהיה מאיזה טעם שיהיה, ואפשר משום הני חששות שכתב מהר"ל דאיכא למיחש משום סחיטה כו', אלא משום הני טעמי אין להחמיר בטבילה לבדלה, אלא מהני הני טעמי לאסור הרתיצה: ולכן אפילו לטבול אסור דמחויי כמתקן. ר"ל, דהא בגמרא [ביצה טז] אמרינן, אע"ג דכלי שנטמא אסור לטבול בשבת ויום טוב משום דהוי כמתקן, אבל אדם מותר לטבול משום דנראה כמיקר, ואפילו בימות הגשמים ואפילו במים סרוזים מכל מקום לפעמים רוחץ כשגופו מטונף בטיט וצואה ורוחה להעביר הטיט וצואה שעליו, ולכן אינו נראה כמתקן. ואם כן בזמן הזה דמדע המנהג נוהרים שלא לרחוץ אפילו בצונן, כנזכר לעיל, אם כן אם אדם טובל הכל יודעים דלשם טבילה הוא טובל, נראה כמתקן, ואסור: וכן כתב ב"י ביזר סימן קצ"ט בשם ה"ה כלבו כו' משום סחיטה שרי. אע"ג דהרב ב"י [יו"ד טז] כתב דלא חיישין להא דהא קיימא לן [ומ"ש שכת ט, יא] אין סחיטה בשער, על כרחך אין כוונתו כי אם שלא לרחוץ מהאי טעמא טבילת מצוה, דהא אע"ג שכתב הרמב"ם פרק ט' דאין סחיטה בשער, היינו מן התורה, ולכן אין חייבים על סחיטת שער, דמכל מקום איסורא דרבנן איכא, כמו שכתוב סימן ש"ל [כ"י עמוד חס ד"ה ו"ש], מכל מקום לא דרבנן

הוא. ומומר שרי לטובל בשנת, כיון דליתו מדאורייתא, מ"א [סס], ע"ש: (ו) המשייר. ודל, כן כתב הרמב"ם, [מ"א ס"ק ט: ז] (ז) במורסן. ע"ש משמע דלהוטרין כסימן ש"כד סעיף ג' הכא נמי אסור. ואפשר דהכא כולי עלמא מודו דשרי, כיון שאינו נטמן מים עליהם, אלא שלוקח אותם צידים הרגונוט, מ"א [ס"ק ז]: (ח) שנימוח. ונשנטי גבורים כחב דיש ממירין, דווקא כרד ושלג שעומדין למשקין אסור, ע"ש שהאר"ן, [מ"א ס"ק ז]. ועיין במשנה גמ ורדים חלק א"ח כלל ג', סימן י"ד שזרד ג"כ להמיר, וכחב דלין למוחם ניד העושים כן, ע"ש: (ט) רוחץ. שרי לא נחמס בשנת, [מ"א ס"ק ז]. ובתי מוקף שנתממן מממיהן, ועל הנקבים יש פמינה קערות כחל או אשן, וטובן

לדין סחיטה, אי נמי משום דמחוי כרפואה טפי מאלונתיה דלא מחוי כרפואה כל כך: (סעיף ז) י"א הקפידו. הואיל דמועטים לא נהו: (סעיף ח) י"א ממוצאות בשבת. מפני שנראה כמיקר ואינו נראה כמתקן. כמו טבילת כלי לעיל סימן שכ"ג סעיף ז. ואפילו אם טובל במים סרוחים, לפי שלפעמים אדם בא בשרב וטיקר עצמו במים סרוחים, וכימות הגשמים דליכא להימר דמחוי כמיקר, נראה כיורד לרחוץ עצמו מטיט וצואה שבגופו אפילו במים רעים וסרוחים יורד אדם לרחוץ בהם כדי להעביר הטיט וצואה שעל

בשרו, אף על פי שנשאר בו ריח רע מהמים רעים, כשהוא מסתפג ודבר ממנו: (סעיף ט) י"ב עם דברים המשרים. לפי [ש]אף שמשיר אינו פסיק וישא ובדבר שאינו מתכוין מותר, אבל אם הנוב מדבר המשיר הוי פסיק וישא ודאי משיר: (סעיף יא) י"ג שסתמו נקביו מערב שבת. פירוש אותן נקבים שהמרחץ מתחמם על ידיהם. שהאור ניסקת מבחון מתחתיו. י"ד מוצאי שבת רוחץ בו מיד. ואין צריך להמתין בכדי שיעשו כיון שלא נתחמם בשבת, ומשום הרואה לא גורין שיאמר שהוחם בשבת, כיון דבכדי שיעשו מרבנן הוא לא גורין:

הכנסת שפעמים שחם רותחים. הגה: אכל "מותר להסס צד וליתנו על צטנו (מור). (ז) הרוחץ בנהר, צריך שינבב גופו יפה כשעולה מהנהר, מפני שלא ישארו המים עליו וימלטלם ר' אמות בכרמלית, לפי שהעולה מן הרחיצה יש רבוי מים על גופו, אבל ההולך ברשות הרבים ומטר סוחף על ראשו ועל לבושו, ה"ל לא הקפידו בו. ה"א אדם מותר לטבול י"א ממוצאות בשבת. (י) מותר לרחוץ ידיו ורגליו בדברים שאינם משירים שער מעורבים י"ב עם דברים המשירים, וטובלבר שלא יהיה הרוב מרבר המשיר. י"ג מותר לרחוץ ידיו במורסן. הגה: דגיבול כללחר יד, טרי, ואסור לרחוץ ידיו נמלח (אגודה), וי"ג צנורית שקולין וי"ף גל"ס (בנימין זאב סימן רע"ח), או בשאר מלח שנימות על ידיו והוי גולל (פרק במה אשה וסמ"ג והגד"מ פכ"א וטור סי' שכ"א). י"א כ"א מרחץ י"ג שסתמו נקביו מערב שבת, י"ד למוצאי שבת רוחץ בו מיד,

עולת שבת

י"ב מותר להחם בגד וכו'. והטעם משום דבגד לא מחוי דלרפואה עבד וליכא משום גזירת שחיקת סממנים: (סעיף ז) י"ג וממל"ט ארבע אמות בכרמלית. המחבר נקט כרמלית לומר לך אפילו מאן דסבר לקמן סימן שמי"ה [ס"ז] דליכא עכשיו בומן הזה רשות הרבים גמור אפילו הכי אסור:

י"ד לא הקפידו בו וכו'. הטעם דלפי שהם מועטים לא גזרו עליהם אפילו ברשות הרבים עכ"ל ב"י, וצ"ע:

י"ה (סעיף ח) טו מותר אדם לטבול ממוצאות בשבת וכו'. ואין להקשות הא אסור המחבר לטבול כלים מטומאתן כאשר מבואר לעיל [ס"ז], שאני כלים דנראה כמתקן הכלי אבל אדם נראה כמיקר, ואפילו בימות הגשמים אמרינן נמי דפעמים שאדם בא מן השדה מלוכלך בטיט וצואה ורוחץ אפילו בימות הגשמים. ובמים סרוחים נמי לפעמים שאדם בא מן השרב והשרב גדול עליו דרוחץ אפילו במים סרוחים. ובי"ד סימן קצ"ז סעיף א' כתוב דאשה אסורה לטבול ליל שבת אם היתה יכולה לטבול קודם לכן, משמע דאסור לטבול כליל שבת, וביאר הרב בעל תרומת הדשן טעם הדבר בסימן רנ"ה, דמשום דעכשיו דנהרין להקר בשבת במים ומוכה מלתא דלטבול מכיון ונראה כמתקן. ונראה דמכל מקום מותר עכשיו לטבול בשבת משום קרי, דהא לאו תיקון כלל הוא שהרי אנו קיימא לן דבעל קרי מותר בכל בתפלה ובקריאת שמע ובדברי תורה, ובמקום דלאו תיקון כלל הוא מותר לכולי עלמא. ועיין בש"ך [י"ד] סי' קצ"ה ס"ק כ"ה דכתב ג"כ דומה לזה באשה ששכתה לחתוך הצפורן עי"ש ודוק: טו לטבול ממוצאות וכו'. מסתימת לשון המחבר משמע דאין

רים דמותר. י"ו מותר בחמי לז בחמי טבריא י"א משום שלא בשבת, אי נמי על הבגד ויכא הם של צננ בקריקע, ואם צה וכשתיה, כיום טוב זיה. ודורה, מפני זר להשתתף אחר נטילה, כחול, מפני י"א גבי לא יצא מוך דגרי הר"ן נרחלה ושמייה, כשמואל דמיא צנה דעשה שמי יקר כמ"ס צ"י לעת הרמז"ס סימן ט"ז: בכולה שמעתין זפשוין לא זהו ישחטף בצונן ו כרוחץ במים י"ל. וכן משמע ז"ל הרב המגיד, דן: כן כתב הרא"ש דברי המחבר א משום דרומה אצל האש הא זו בשבת, וכמו מתחמם במקום י"ג לנגב תחלה. כי פשט הלשון שם החוסי נ"ה י משום שחיקת

עולת שבת
הר"ל ל שמתח ל"ר פ"ס פ"ג
צננון אפרין

סימן ט

בדין טבילה בשבת ויום טוב

מותר בתפלה ובק"ש ובד"ת, ובמקום דלאו תיקון כלל הוא מותר לכ"ע. ועיין בש"ך (יו"ד סי' קצ"ו סק"א) דכתב ג"כ דומה לזה באשה ששכחה לחתוך הציפורן ע"ש ודו"ק, ובסק"ק ט"ז כתב ומסתימת המחבר משמע דאין חילוק בין טובל במקוה העשויה בור מקורה כעין כלי ובין טובל בכריכה או בנהר ככל גוונא מותר לטבול בשבת. ולאפוקי מדברי המרדכי (פ' כירה שג) ע"ש. ועיין בתשו' מהרי"ל (סי' קל"ט) דפוסק שם להחמיר שלא לטבול בשבת משום חשש סחיטה, ועכשיו נתפשט המנהג להתיר בכל ענין, עכ"ל. צ"ל נמי דוקא לענין דבר מצוה מותר ולא טבילת רשות ותענוג.

והב"י (יו"ד סי' קצ"ט) הביא וז"ל, כתב הכלבו אני תמה האיך אשה יכולה לטבול בליל שבת וי"ט והאיך תנצל מסחיטת שיער, ולכך אני אומר שראויה הטבילה לרחות עד מ"ש וי"ט ע"כ. ואעפ"י שהן דברי הראב"ד בסי' בעלי הנפש (סוף שער הטבילה), אין לדחות דברי כל הני רבנותא דשרו לטבול בשבת וי"ט. ועוד דהכי משמע בהדיא בר"פ במה אשה יוצאה (שבת נו). וחששא דסחיטת שיער אינה כלום שהרי פסק הרמב"ם (פ"ט מהל' שבת הי"א) שאין סחיטה בשיער וכתבתי טעמו בטווא"ח (סי' ש"ל), עכ"ל. וכתב המג"א (סי' שכ"ו סק"ח) דמ"מ יש איסור בסחיטת שיער.

כתב המגן אברהם (סי' שכ"ו סק"ח) אדם מותר לטבול מטומאתו בשבת. כתב מהרי"ל (סי' קל"ט) יפה נוהגות הנשים שאין טובלות שלא בזמנם בשבת וכו', דמה"ט מנהג פשוט שלא לרחוץ בצונן בשבת, וטעמא דשייך למיגזר משום סחיטה, ומשום שנושא מים שעליו ארבע אמות בכרמלית, ומשום שיטת גופו וקיסמין, וכ"כ בתה"ד (סי' רנ"ה) כו'. ומ"מ נראה דמותר לטבול לקריו כיון דמדרבנן הוא כמ"ש (סי' שכ"ג סעיף ז')². ועמ"ש (סי' תרי"ג סעיף י"א)³. ובאגור (סי' תע"ו) משמע דבנהר אסור וכו'. ועיין ביו"ד (סי' רס"ח סעיף ד')⁴. ונ"ל דמומר שרי לטבול בשבת כיון דאינו מדאורייתא כמ"ש שם (סוף הסימן), וכ"מ ביבמות (מו':) דלר"י מטבילין גר בשבת.

וכתב הע"ש (סי' שכ"ו ט"ו) מותר אדם לטבול מטומאתו בשבת משום דלא דמי לכלים דנראה כמיקר דאפי' בימות הגשמים ובמים סרוחים נמי לפעמים וכו' דרוחץ לא נראה כמתקן. וביו"ד (סי' קצ"ז סעיף ב') כתוב דאשה אסורה לטבול ליל שבת אם היתה יכולה לטבול קודם לכן, משמע דאסור לטבול בליל שבת. ומ"ש בתה"ד (סי' רנ"ה) משום דעכשיו דנוהרין להקר בשבת במים ומוכחא מילתא דלטבול מכרין ונראה כמתקן, ונראה דמ"מ מותר עכשיו לטבול בשבת משום קרי דהא לאו תיקון כלל הוא, דהרי אנן קיי"ל (או"ח סי' פ"ח ס"א) דבעל קרי

סימן י

הפטרת ר"ח אב שחל בשבת

ר"ח אב שחל להיות בשבת מפטירין (ישעיה א) חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח. וכתבו תוס' (ד"ה ר"ח אב) ואין אנו עושין כן אלא מפטיר בירמיה (ב) שמעו דבר ה', ובשבת שלפני ט"ב חזון ישעיהו. והטעם לפי שאנו נוהגין ע"פ הפסיקתא לומר ג' דפורענותא קודם ט"ב, ואלו הן

וטבילת גר צריך כ"ד של ג' אין מטבילין אותו בשבת. וכתב ע"ז הט"ז שם סק"א אף דבגמ' כתב טעמא דהוי כמתקן גברא מ"מ הוצרכו לטעם זה דאל"כ לא הוי כמתקן ונראה כמיקר. 5. הגרע"א בהגהותיו לשו"ע או"ח שם כתב דראיה זו אינה מובנת דהא פשיטא דמדינא דגמ' אפי' טמא מותר לטבול, ע"ש.

שאלה

נשאלתי, ראש חודש אב שחל להיות בשבת מה מפטירין.

תשובה

גרסינן במגילה (ס"פ בתרא לא:), אמר רב הונא

1. ע"כ לשון השו"ע — ומכאן ואילך לשון המג"א.
2. ר"ל לדמותו לכלי חדש או לכלי שנטמא בטומאה דרבנן דיש להקל לטבולו בשבת.
3. דאין להקל לטבול לקריו כיוה"כ אף אם רגיל לטבול בשאר ימות השנה.
4. גבי טבילת גר דאין טובל בשבת כתב הרמב"ם והשו"ע הואיל

מכון ירושלים - מכון ד"ר אהרן ריבלין
 ירושלים תשנ"ג

14

שהולכין לדמות לחזר המשכן היא רק כדי שלא נדון קרפף שאין בו סאתים שלא הוקף לדירה כדין כרמליה ומאחר שדמי קלח לרשות הרבים היו אמינה דלא נדון אותה כרשות היחיד גמור אלא רק כרמליה אבל אחרי דכבר ילפינן מחזר המשכן דעד בית סאתים חשיב רשוי"י גמור אפילו בלא הוקף לדירה מהיכ"ה לומר דבקרקעיתו מים לא תחשב רשוי"י גמור אלא כרמליה בלא הדברים קל ומומר השתא קרפף ציבשתא שהלמלא המחויות היו ל"י רשוי"י דניהח השמישתיי אפרת דהמחויות בפחות משיעור חזר המשכן עושין לה רשוי"י גמור כ"ש בקרקעיתו מים שאפילו בלא מחויות לא היו לו דין רשוי"י אלא כרמליה שהמחויות עושין אותה רשוי"י גמור וז"ל לפענ"ד.

מחילה גריעה כמו חבלים אבל לא לענין שיהיו הציראות נחשפין לדירה אצטריך קולא ולא עוד אלא להדיא כתבו אח"כ דמ"מ צריך לפרש כפירוש הקונטרס דחשיבו פסין מוקף לדירה אפי"פ שאין אדם דר עם דאלת"ה תקשי מהני לר"ה וכי עכ"ל וזה קאמרי אפילו לפי תירוצו בתיבא כמבואר במהרש"א עם הרי להדיא שהכתיבו בתוס' לרש"י וז"ל חזקו דבריו ברא"י אם אמנם שצריע"ה עם צדק כ"כ שהזכיר במ"ז עם כתב צעם הר"י לתרץ ק"י התוס' הנ"ל דגם מה שהתירו יותר מצית סאתים היו קולא בפסי ציראות משום עולי רגלים אבל דעת התוס' ודאי אינו כן וכיון שהתוס' דמו סברא זו מכה הרא"י שהציאו והריע"ה אינו מדבר מרא"י או של התוס' מסתבר שלא ראה דברי התוס' אלו ומה שהציא עם שכן נועה דעת הרש"ה צחודשו וכי עכ"ל אין חידושי הרש"ה על עירובין הח"י אך עכ"פ נראה מדברי המ"ז שאין דברי הרש"ה מפורשין אלא שנוטין כך ואין לוח מדברי רש"י והוס' המבוארין ועלייהו יש לסמוך להלכה וגם האור זרוע בה עירובין סי' קכ"ט מפרש טעמא דפסי ציראות כרש"י ועי' בתוס' עירובין דף י"ח ע"א ד"ה חילומא וכי שכתבו צעם ר"י ועוד דבשיעורא אין להחזיר כמו בחזר המוקף לדירה עכ"ל משמע דדוקא שירא חשיב לא מוקף לדירה גם לדעת ר"י דלא כמ"ש הריע"ה צעם ר"י אכן ברא"ש יש גירסא אחרת בדברי ר"י אלו שלפי גרסתו אין הכרע מ"מ ודאי התוס' מדפשיי ס"ל דציראות מוקפין לדירה והכי נקטינן.

(ד) וע"ד שאלתו אם מותר לעבול באתו הצריכה באמצע יום בשבת שהחוס גבוה כדי למיקר דלולי באמצע היום שדרכם בחול לשחות עם אפילו אם צבצב יעמוד רק צמים ויעבול יש משום מראית עין ע"כ שאלתו תמכ"י ע"ז הלא מן הסתם אין המים יולאין מחוץ לצריכה מחמת השחי' והלא מבואר בל"ה סי' של"ט ס"ז דצב"ג מותר לשחות בה בשבת וא"כ מה מראית עין חובה אך מטעם אחר יש לחסור שכרי כ' המג"ה צ"ל שכי' סק"ה שהמבנה פשוט שלא לרחוץ אפילו במקוה צלון שמא יבוא לידו סחיטה אם לא לנורך מצוה עו"ש וגדול המבנה.

→

7 (ה) אחר החיתום ראינו שמע"כ שליט"ה שואל ג"כ אם מותר לעשות מה שקורין עוש ממים קרים כדי למיקר הבג לכאורה ה"י נראה דלפי המנהג הנ"ל דלף במקוה נהגו שלא לרחוץ שמא יבוא לידו סחיטה הי"ב צ"ל הרי יש לחוש לכך והיו בכלל המבנה. אבל אחרי"ע נלע"ד דיש לחלק דהנה בשחי' מהר"י סי' קל"ט שהציא המג"ה עם כתב דמשום ד' הששות נהגו שלא לרחוץ אף צלון ה' משום סחיטה ג' משום שנושא מים שעליו ככרמליה ג' משום שיפת גופו ד' משום שיפת קסמין שלא יבוא גופו והג"ה ג' הששות האחרונים לא שייכים אלא צנבר או במקוה מים על פני השדה אבל במקוואות שלנו דהיה לנו גידודי דלא חסור השיטה בה וגם הם צבית שמתנגזין צו וליכא השם העצרת מים ד' אמות ככרמליה ע"כ אין כאן רק חשש הראשון שמא יבוא לידו סחיטה וקשה א"כ למיל' להמכרי"ל לגבב החששות האחרות ואין לומר להמכרי"ל לא ה"י המנהג אלא צנברות ולא במקוואות ועל כן הביא כל החששות ששייכים צנברות ז"ל שכרי המכרי"ל נהן טעמים אלו למה שנהגו הנשים שלא לעבול בלילי שבתות וסחמא משמע דגם במקוואות אינם טובלות וכמו שצ"ח שבתות להדיא בתרומת הדשן שהציא המג"ה דנהגו עלמא עתה איסור הרחיבה צנברות או במקוואות עכ"ל ולא מסתבר שהמכרי"ל שחי' צן דורו של התה"ד לא ידע מהמנהג שלא לרחוץ אף במקוואות אך י"ל דמשום שברחיבה להקר במקוה דומה להרחיבה צנבר ויש גם מקוואות ששייך בהו כל החששות הנ"ל לכן הנהיגו גם במקוואות שלנו איסור לעבול להקר אטו נהרות ומקוואות ששייך בהו כל החששות דכולה חדא גזירה היא ולא פלוג רבנן אבל בכלי כגון חמצתי' לונתה או שטיפת מים לונתין על גופו דלא דמי לנהרות לא גזרו וכן מדוקדק לשון תה"ד הנ"ל שכתב דנהגו עלמא איסור רחיבה צנברות או במקוואות הא בכלי לא קאמר דנהגו לאיסור רחיבה כל גופו אפי"פ ששייך החשש סחיטה הואיל ועכ"פ לא שייכי בה יותר החששות ועוד י"ל דלא צ"ח הנהיגו איסור רק במקום שתיכף אחר גמר הרחיבה יולא לרשוי"י או לכרמליה ואיכא חשש שמא לא יתנגז-יפה ומעצ"ה מים על גופו ד' אמות ומי"ט גם במקוואות נהגו איסור אפילו בחדר הרחצה דלא שנית שתיכף אחר הרחיבה ילא מצויתו החולה לא נהגו לאיסור אפילו בדרך עזילה כגון מי שיש לו מקוה צביתו וכ"ש בכלי ואפי"פ דהמכרי"ל חוסר-בכלי-צלון עפי מבנה משום מראית עין שצ"ח שרוחץ צמים חמים מ"מ כיון דלא קו"ל צהא כהמכרי"ל כמ"ש צשי"ע סי' שצ"ו ס"ה שצ"י י"ל דגם מצד המנהג שרי בכלי ור"ה

(ג) אך מטעם אחר יש לדון להחמיר שלא תחשב היקף הצריכה מוקף לדירה דלפי מ"ש מע"כ שליט"ה צמכתו דהגדר נעשה לצמחון שהילדים לא ילכו להצריכה צעם שאין עם אנשים שישיגו עליהם והרי נחלקו רב ושמואל צערי"בין דף י' גצי ספינה או חשיב מוקף לדירה מאחר שהמחויות לא נעשו רק להצריכה המים שלא יכנסו לחוץ הספינה ואפי"פ דהתם קו"ל כרצ דהיו מוקף לדירה י"ל דה"ע משום דאם יכנסו המים לספינה לא יוכלו להיות בהספינה נמלא דגם הו"ך להצריכה המים הוא לנורך הדירה צפוינה אי נמו ס"ל דמחויות הספינה לא רק להצריכה מים עשויות אלא גם לדירה כמו כל חזר שמחויותו עשויות לשמור בכלים שבתוכן וכי מדברי הריע"ה עם שכתב צעמא דשמואל דכיון דלהצריכה מים עשויות לא חשיבו שאר השמישין שיהי נחשב מוקף לדירה וא"כ מסתבר דבהא פליגי דרב ס"ל דאפי"פ דלהצריכה מים עשויות מ"מ אכתי מחשב מוקף לדירה צביל שאר השמישין אבל צ"ל שאין ההיקף צריך צביל שום השמיש שבתוכו ולא נעשה רק להצריכה הילדים צלצד י"ל דגם רב מודה דלא ה"י מוקף לדירה וה"י מסתברא דל"י אדמפלגי רב ושמואל צפוינה שהמחויות צריכות גם לשאר השמישין כמ"ש הריע"ה הנ"ל לפלוג צ"ח שאין המחויות צריכות רק להצריכה ואין לומר דנקטו ספינה לאשמעינן כוחו דשמואל דאפילו צפוינה ס"ל דלא ה"י מוקף לדירה אדרבה לפלוג צב"ג שאין המחויות רק להצריכה וכי"צ שאין להשמעינן שבתוכו שום צורך למחילה לאשמעינן כוחו דרב דאפילו צב"ג חשיב מוקף לדירה דהא כוחה דהתירא עדיף אלא ודאי צב"ג גם רב מודה דל"י מוקף לדירה ממילא ה"י צנידון דידן.

אך לענין שלא תחשב הצריכה כרמליה כמו נהר ודאי מהני מחויותיו לעשותה רשות היחיד אם אין בה סאתים אף אם לא הוקף לדירה דהא מחילה מעליה היא אלא שמחוסר דיורין כדאמרי' צבצב דף ז' ע"א וכמו דצריכה המים העומדת בחזר ואינה נמשכת לחוץ א"ל שום חיקוין אפילו רחבה ועמוקה הרבה דכל מה שצ"ח המחויות בכלל רשוי"י היא וכמבואר במ"ז סי' שניו סק"ה ה"י דכוותה ומ"ש מע"כ שליט"ה דאפשר דחזר הצריכה א"ל לדמותו כלל לחזר המשכן ואפילו בפחות מסאתים היו ל"י דין כרמליה עכ"ל לא צ"ח למה אין לדמותו או מוקף מחויות כמו חזר המשכן וא"י משום שקרקעיתו מים בלא כל מה

ספר צדק יג' ע"ב

חלק 2

הרב"ל ר' יג' ע"ב חלק 2 אגונת 2 ע"ב

למימר דגם שמואל מודה לדברבן יש זכוי לקטן עכ"ל לא דקדקת
 יפה דודאי לשמואל דאמר גדולים גדולים ממש הרי מזבחר כהדי
 במתניתין דעירובין ע"ע דע"י בניו הקטנים אינו מזכה וטעמא
 כיון משום דלא זכי לנפשיה חלה מריבא חלל אצלו כמו במתניא
 וא"כ לא מיבעי דאצלו סמוך על שולחנו הו"ל למימר דיכול לזכות
 עירוב על ידו לרי יוחנן דס"ל דזכי לנפשיה חלה אפילו בסמוך ויכל
 לזכות כיון דליכא חיבה ואיך פסק הרמב"ם שהיא דעה הראשונה
 בש"ע הכ"ל דבין סמוך בין אינו סמוך אין מזכין ע"י בנו קטן אפי
 לרי יוחנן ודאי קושית עמומה היא ויפה שאלת.

(ג) אכן כבר נשאלה שאלה זו בצית מדרשם של קדמונים ה"ה
 הפרישה כאן והמגניי שלמה בכתובות מ"ז ע"י"ש
 בחוק דבריו הארוכים והמלא קושיא זו והגב שני הנבאים
 מהנבאים בסגנון אחד דבאמת לרי יוחנן מה"ה אין לקטן זכוי אפילו
 במתניא חלה שמהולקוס בטעמן שלדעת הפרישה אין לו יד לעצמו
 רק חכמים תקנו שחם אינו סמוך על שולחן אצלו יהי המניחה
 לעצמו כדי להחיות את נפשו זו מכיון שאין אצלו מפרנסו מה
 שא"כ בעירובי שאריך לזכות לאחרים אין לו יד והמגניי שלמה מתוך
 דאף לרי יוחנן אוח לאי סברת שמואל שבשעה שמואל מריבא חלל
 אצלו ואינו מאחר בידו חלה דחכמים תקנו אם אינו סמוך על
 שולחן אצלו תהי המניחה לעצמו כדי שירב האב לפרנסו כלומר
 שהפקיעו חכמים זכות של האב במניחה קטן כדי שחם ירבה
 האב לזכות במניחה שלו יאמר לפרנסו ולכן בעירוב שאין האב
 צריך לחייבה הקטן לעצמו חלה לאחרים שוב מהדרינן לעיקר הדיון
 שכל מניחות הקטן הוא של אב וממילא לא ילא מידי האב ולא
 זכו בו אחרים.

אלא דמ"מ קשה לדברי שיהיה כמו שבאמת הפרישה שם הקשה
 על עצמו חלה בסוגיא דגיטין ס"ד ב' משמע דעירוב כיון
 דהוא מדרבן זוכין על ידי קטן לאחרים ואם דלפי סברת המגניי
 שלמה יש ליישב שפיר דהא דאמרין דעירובין דרבן זוכין ע"י קטן
 היינו אחרים שאינם אב שלו חלל אצלו חלה אצלו אפילו עירוב
 דרבן הו"ל ומדאורייתא הוא של אב ולא ילא אכתי מידי האב
 דאורייתא ואפי"ג דמדרבן ילא מידי האב וה"ל למימר דעירוב
 דרבן ממ"מ מהני דאי חללה בחר דאורייתא הרי מדאורייתא אין
 צריך עירוב כלל ואי חללה בחר דרבן הרי מדרבן ילא מידי האב
 וכה ה"ן וכבר הביא הגר"י עגול ז"ל בספרו לקח טוב כלל י"ג
 דאמר"י ממ"מ דרבן להקל וכן מוכח קלה לדעה רש"י מסוגיין
 בניגון שאנו עוסקים בו דפריך התם למ"ד קטן זוכה לעצמו ואינו
 זוכה לאחרים מכה דתן בעירוב דמוכח ע"י שפחתו העברי
 אפי"ג דאכתי קטנה היא משמע דלמ"ד דזוכה בין לעצמו בין
 לאחרים ניהא והלא לפי פרש"י שם דאף למ"ד דזוכה חף לאחרים
 אינו רק מדרבן חלל מדאורייתא לא נמי חיבה לאקשו"י כיון
 דמדאורייתא אינו זוכה לאחרים אמאי זוכין על ידו עירוב ועכ"ל
 דכיון דעירוב דרבן מהני מה שזוכין לאחר מדרבן מכה ממה נפשך
 ומוכח גם מהא דאמר"י ממ"מ דרבן להקל אך מ"מ אין לדחות
 דברי המגניי שלמה משום שאין כלל זה דאמרין ממ"מ
 דרבן דברו שברו בגאון הכ"ל שם הביא ממנה דופתי דמשמע
 דלא אמרין ממ"מ דרבן וצריך סנינא חריפתא למיפסק בינוי
 על כן אין להשיב מכה זה מידי חלל ע"י הפרישה שמכין חף
 באינו סמוך על שולחנו אינו זוכה לעצמו חלה מדרבן כדי להחיותו
 את נפשו לכן אינו מזכה עירוב על ידו לרי יוחנן ולא משום דמריבא
 הוא חלל אצלו ודאי קשיא מ"ש מהא דמי שאינו אב מזכה על ידי
 קטן כהך דשפחתו העברי הו"ל ושחופי מזבוחות דרבן וכמו
 שפסקה הפרישה בעצמו על עצמו ולא חירך כל"ס.

(ד) אבל אם כי דברי הרמב"ן ז"ל עינים בשבועתו שהביא
 כב"י ומגניי הכ"ל בעירובים הם במקום אחר
 בחידושו לז"מ שם והביא בשטמ"ק שם בד"ה והרמב"ן ז"ל כתב
 וכו' ע"י"ש והתנא כי תם לקמחי דאחרי אשר העלה שם בלחות
 הדברים שכח בכתובותו ולענין עירוב מודה ר' יוחנן דגדול הסמוך

ע"י ארזר שקורין טוש וכיון שכל האיסור אינו חלה מנהגא ובספק
 מנהג מוקמינן דאינא ובפרט שהרמ"א ז"ל מנהיג ישראל לא הזכיר
 כלל המנהג הזה אפי"פ שהזכירוהו המהר"ל והתרה"ד נלע"מ
 שהמקיל לעשות טוש או אמצעי אוננת בחוק ציחה כדי להקר
 מלעזר החום אין מזיחין אוחו.
 יהושע מנחם אהרנבערג

L

סימן נה

ב"ה, עש"ק תצוה פ' זכור תשכ"ו לפ"ק.
 לכבוד האי יניק וחכים יורד לבארות עמוקים לשאוב מים
 זכים ה"ה הב' דוד שיק ב"י.

(א) קבלתי גלויחך במועדו אך מרוב ערדות חירחתי קנה
 והגני כעש לענות לך על קושיחך העלומה אם
 אמנם מה שהקשית על פסק המחבר בה"ל שבה שס"ו סו"ד לא
 הכנתי שברי המחבר שם הביא שני דעות דעה הראשונה והוא
 דעת הרמב"ם ז"ל דגדול גדול ממש וקטן קטן ממש ולא מחלק בין
 סמוכין על שולחנו לחינם סמוכין ואח"כ הביא דעה שנייה בשם יש
 חומרים דסמוכין על שולחנו אפילו הם גדולים אין מזכה על ידם
 ובאינם סמוכין אפי' קטנים מזכה על ידם וא"כ ה"י לך להבין
 מעלתך שדעה ראשונה הוא כשמואל ודעה השנייה כרי יוחנן וכדעה
 החו"ס צ"מ י"ב ב' דלככה כרי יוחנן וממילא לא הוי קושיא אמאי
 לא פסק המחבר כרי יוחנן מאחר שהיית רוחה לפיך שבאמת
 דעה השנייה הוא כרי יוחנן ואי הוי קשיא לך אמאי דעה ראשונה
 לא פסק כרי יוחנן ה"י לך לעיין בעור ובב"י ששם מזבחר הדבר
 שהאמת הדעה הראשונה ג"כ ס"ל כרי יוחנן חלה דס"ל דלא קאמר
 ר' יוחנן חלה גבי מניחה אבל לענין זכיות עירוב מודה ר' יוחנן
 לשמואל דגדול גדול ממש וקטן קטן ממש כמ"ש בהגר"א ויפה
 כוונה שט"ס בהגר"א וז"ל דבעירובין מודה ר' יוחנן לשמואל
 וע"י צ"מ שם ד"ה והרמב"ם פסק כשמואל וכו' דגם הכור ס"ל
 הכי וכ"כ בפרישה שם ולפיכך אלמלי היית מעיין במקור הדבר
 כאשר ראוי לכל מי שמחקה להבין הש"ע לא הוי קשיא לך פסק
 המחבר.

(ב) וכן מה שהקשית לפ"ד המג"א שם בס"ק ע"ו שכח
 בטעמא דבנו וצחו בגדולים מזכין על ידם אפילו
 סמוכין על שולחנו דאפי"ג דמניחתם לאביהם משום חיבה מ"מ
 במה שהוא רוח לזכות לאחרים ע"י בניו זוכין וכן הן הדברים
 שהביא כב"י שם בשם הרמב"ן ומשמע דאי לאו האי טעמא ה"י
 ר' יוחנן סובר גם בעירוב דגדול הסמוך על שולחן אצלו קטן הוא
 ואין מזכין על ידו חללה דלא משום קל הוא שהקילו בעירוב חלה
 טעמא רבה חיבה למילתא משום דבעירוב ליכא משום חיבה לכן
 אפי' סמוך על שולחן אצלו מזכה עירוב על ידו וא"כ מאוחו טעם
 נמי הו"ל למימר גם קטן אפי' סמוך על שולחן אצלו מזכה על ידו
 כיון דליכא משום חיבה זכוי לנפשיה ולא לאצלו כמו במניחה קושיא
 זו קשה לכאורה אבל באמת גם זו לא קשה מידי שברי חם הדיון
 הוא כמש"כ המחבר שם דגם באין הקטן סמוך על שולחן אצלו
 אין מזכין על ידו מריבא חיחי לומר דכשסמוך על שולחנו ויכל
 לזכות על ידו דכתי נמי בעירוב לא שייך חיבה אפי' כשסמוך על
 שולחנו מ"מ לא עדיף מאינו סמוך על שולחנו ואי באינו סמוך
 אינו מזכה על ידו כ"ש בסמוך אפי"ג דליכא חיבה.

אך מה שהקשית למח באמת גם באינו סמוך על שולחנו אינו
 מזכה ע"י קטן מאחר דס"ל לרי יוחנן במניחה זכוי לנפשיה
 מ"מ יש שבעירוב לא יוכל לזכות ע"י חלה אדרבה בעירובין דרבן
 הקילו שמזכין ע"י קטן וקטנה כדאיתא בניגון ס"ד ב' וכ"פ בש"ע
 שם ובמג"א ס"ה ע"י מ"מ צבנו קטן שאלנו סמוך על שולחנו

ג) מנהג מדינותינו שלא לרחוץ בשבת אפי' בצונן, האם אין להתקלח בצוננין גם ביום שרב.
 תשובה: בלא צער יש להחמיר אף שלא מצינו בספרי רבותינו מנהג זה. אבל כשמצטער מחום היום השאי להקל.

ד) כלים מלוכלכים מסעודת שבת האם מותר להניחם במדיית הכלים (דישוואשער) לרחצם לאחר השבת, וכן האם מותר לסדרם כפי שצריך להדחתם.

תשובה: מותר ואין בזה משום הכנה שבשביל היום טוב לאנשי הבית שלא יתראו בבית במקום שבאים לשם כלים מלוכלכים וטוב יותר להניחם שם מלכסותם. אבל לסדרם בכוונה אסור מצד הכנה ולפעמים גם משום בורר ובלא כוונה אלא שמתחלה לסלק מעל השלחן היה נקל לסלק גדולים עם גדולים וקטנים עם קטנים מותר.

סימן עה

בענין להתקלח בשבת בצונן, ובדברי מהרי"ל ותה"ד בטבילה בשבת כשהיה אפשר לה לטבול בחול, ובענין נשיאת נשק לנשים, בישובים הסמוכים לערבים, להגן על עצמן

בע"ה

א' דהגבלה ג' סיון תשי"מ.

מע"כ נכדי אהובי והביבי הרב הגאון מוה"ר שבתי אברהם הכהן רפופרט שליט"א שלום וברכה לעולם.

א.

הנה מה שהשבתי בסימן דלעיל, רחיצה אות ג' שלא מצינו בספרי רבותינו מנהג לאסור להתקלח במים קרים בשבת הוא אמת, דהמנהג שאיתא בתה"ד סימן רנ"ה ורנ"ו שנוהגין איסור בנהרות ובמקואות הוא רק כשנכנס לתוכו אבל לא שנהגו לאסור גם ברחיצה דשפרכת מים על גופו כעובדא דלהתקלח שהוא עומד תחת המקלחת שבאים משם מים עליו דראשו וגופו. וכן מהרי"ל שהובא במג"א סימן שכ"ו סק"ח נמי הוא בנהרות, שהרי כתב משום שנושא מים שעליו ד"א בכרמלית ומשום שיטת גופו, ולכן גם מה שכתב משום סחיטה לא קאי על רחיצה באופן ששופך מכלי על גופו, ואף אם נימא שטעם סחיטה שייך גם ברחיצה כזו בביתו, מ"מ מה שלא נהגו ממש לא ילפינן אף שאיכא אותו הטעם ממש, וגם שאפשר שבשביל חשש סחיטה לחוד לא

היו נוהגין איסור, דהא מדינא על הנגוב באלונטית לא גזרו לכו"ע בשביל חשש סחיטה אלא בהבאה בידיים מהנהר עד הבית פליגי שמא יסחוט כמפורש בשבת דף קמ"ז, אלא דוקא בשביל צרוף כל הטעמים נהגו, ולכן ברחיצה ובפרט בבית שליכא אלא טעם זה אין למילף. וא"כ לא מצינו כלל שאיכא גם מנהג כזה לאסור ליתן על גבי ראשו וגופו מים קרים להקר בשבת שהוא ענין להתקלח מהמקלחת (שאור) שאיכא בכל בית שבפנה. אבל מ"מ ידוע שרובא דאינשי מעצמן בלא הוראה אין מתקלחין בשבת, ולא ידוע אם הוא מטעם שברוב השנה הא מתקלחין במים חמים מהמקלחת, שלבד איסור רחיצה בחמין אפילו מהחממו מע"ש כל גופו כדאיתא בשבת דף ל"ט הרי מים החמין שבכל בתי ערים הגדולות שבמדינתנו אמעריקא הם חמין שהחממו בשבת שאסורין ברחיצה ובשתיה אף שהחממו מעצמן כדתנן בסילון שעשו אנשי טבריא בדרך ל"ת, וגם בהוצאת מים החמים הוא מכניס תחתיהן מים צוננין להתחמם שהוא מלאכה דאורייתא, ומצד זה נמנעו אף מלהתקלח כשבת בימות הקיץ התמים להקר אף שהוא רק במים צוננין, ואולי הוא מצד שהחשיבו זה לעובדא דחול שאם הוא מניעה מטעמים אלו יש להתשיב אולי זה למנהג. אבל אפשר שהוא גם מחסרון ידיעה לחלק שא"כ אינו בחשיבות מנהג כלל דהוא כמנהג בטעות.

ועיין בש"ע סימן שכ"ו סעי' ד' שאיתא דמותר להשתטף בצונן אחר שנתחמם גופו אצל האש, שהוא איירי בכל גופו כברישיא ולא הזכיר המ"ב שלמנהגנו שאסור לרחוץ בנהרות ובאמבטיאות אף שהוא בצונן אסור אף להשתטף כל גופו בכל אופן אף כשאינו מחומם מחממו אצל האש משמע דלא ידע המ"ב כלל ממנהג כזה, וכן לא נמצא בשאר ספרי חכמי דורות אחרונים הידועים לי, הרי לא היה במדינותינו ביוראפ כלל מנהג לאסור להשתטף בצונן, אבל במדינתנו כאן באמעריקא שאיכא המקלחות חזינן שאין מתקלחין בשבת אף בצונן, ולכן אף שלא מצינו בספרים שהיה מנהג כזה שא"כ אפשר שמה שאין מתקלחין בשבת ע"י המקלחת להקר הוא בלא כוונת מנהג לאסור אלא מחסרון ידיעה מ"מ יש להחמיר בלא צער משום דאולי הוא בכוננת מנהג מטעמים דלעיל אבל כשמצטער יש להקל מדכתבתי.

ב.

ומה שכתב כתר נכדי שאיכא חלוק בין מהרי"ל לתה"ד בטעם איסור טבילה כשהיה אפשר לה לטבול קודם שבת, הוא נכון אף שהמג"א לא הזכיר שום חלוק, ואולי מחמת שליכא חלוק לדינא לכאורה וגם אתה לא הזכרת חלוק לדינא, אבל אני אבאר מחלקותם

אורח חיים ת"ץ

← נב. מים שהתחממו עד שהופגה צינתן אבל אין מורגשת בהם שום חמימות, מותר לרחוץ בהם את כל הגוף בשבת.¹⁶² וכל שכן שמותר לרחוץ במים צוננים בשבת.¹⁶³ ויש שנהגו להחמיר שלא להתרחץ בשבת אפי' במים צוננים, וכן נוהגים האשכנזים.¹⁶⁴ אבל אנו הספרדים לא נהגנו → להחמיר בזה ולכן מותר לספרדי להתקלח במים צוננים בשבת אע"פ ששוטף את כל גופו,¹⁶⁵ ומכל מקום צריך להיזהר שלא לרחוץ בספוג או

מ י מ נ ו ח ו ת

וכדמוכח ברא"ש פרק תינוקות. ע"ש. וכן פסק הרמ"א בהג"ה (שם סעיף א). וכ"ה האחרונים.

162 שכל שאין חמימות מורגשת בהם נחשבים לצוננים, ומותר לרחוץ בהם את כל הגוף. וכ"כ בשו"ת חכם צבי (סימן יא), ובספר תהלה לדוד (סימן שכו ס"ק ג), ובספר שביטת השבת (מלאכת מבשל בבאר רחובות סוף אות קכה). ועיין לעיל בהערה 159 בד"ה ועינא.

163 טו"ש"ע (סימן שכו סעיף א).

164 כ"כ בשו"ת מהרי"ל (סימן קלט) וז"ל: מנהג פשוט שלא לרחוץ בצונן בשבת, וטעמא דגזרינן משם סחיטה, ומשום שנושא מים שעליו ארבע אמות בכרמלית, ומשום שיטת גופו במים. ע"כ. ואמנם אפשר דמיירי ברחיצה בנהרות בלבד מדחייש לטלטול מים שעליו ארבע אמות בכרמלית, ולשיטת גופו במים, אבל ברוחץ במרחץ או בביתו אפשר דלא נהגו לאסור אע"פ שיש לחוש לסחיטה, שמ"מ בחשש אחד אפשר ליהרר. וכן ראיתי בספר האגור (סימן תעו) שכי "והעולם נוהגים שלא לרחוץ ולטבול בשבת כלל בנהר". עכ"ל. ומבואר דבנהר דוקא נהגו איסור. אולם בשו"ת תרומת הדשן (סימן רנה) כי שנוהרים שלא לרחוץ בשבת אפי' להקר בין

בנהר בין במקוה. ע"ש. וכ"כ האליה רבה (סימן שכו ס"ק ג וס"ק ה), והתוספת שבת (ס"ק יב). וכ"כ המשני"ב (ס"ק כא) שנהגו שלא לרחוץ כלל בנהר או במקוה דמצוי לבוא לידי סחיטת שער, ועוד כמה טעמים עיין במגן אברהם. ע"ש. וכתב בספר מנוחה נכונה (בקונטרס מוסף השבת שבסוה"ס) שאסור להתקלח כל גופו בשבת אפי' במים צוננים. ע"ש. וזהו ע"פ מנהגם שנהגו לאסור. וכ"כ בספר שמירת שבת כהלכתה (פרק יד סעיף יא).

165 עפ"מ"ש בספר מזבח האדמה (חיו"ד סימן קצז) שמנהג פשוט בירושלים ת"ו שרוב תלמידי חכמים טובלים בשבת בבקר בצונן. ע"ש. וכ"כ מהרי"י עייאש ז"ל בשו"ת בני יהודה (דצ"ג ע"ג), והביא דבריהם הרב ארץ חיים סתהון (סימן שכו ס"ח), והוסיף, שכן היה מנהג האר"י ז"ל לטבול בשבת בבקר וכמ"ש בשעור הכוונות דצ"א ע"ג ודק"ו רע"א. ע"ש. וכ"כ בספר פתח הדביר (סימן שכו אות ח) דאנן בדידן לא נהגנו איסור לטבול בשבת וביו"ט בצונן. ע"ש. וכן מתבאר בשו"ת לב חיים חלק ב' (סימן קג). ועיין בכה"ח (סימן שכו אות מה) שהבי"ד מהרי"ל שכתב שהמנהג שלא לטבול ושלא לרחוץ בצונן. ושהעולת שבת ס"ק טז כי שעכשיו נתפשט המנהג להתיר בכל ענין. ע"כ. וכ"ה הכה"ח

"ונראה דנהרא נהרא ופשי (לא). ומבואר מכל זה שא לאסור לטבול ולרחוץ ב נהגו להתיר לטבול בצונן. להקל אין להוכיח שנהגו ואין גם מנהג לאסור, י"ע עיקר הדין וכמ"ש כיו"ב ברכה יו"ד (סימן ריד אות חן (סימן פ).

166 עיין לעיל בפרק ו סע

167 שאע"פ שאין סחי מ"מ מדרבנן אסור לסחו משנה (פ"ט מהל' שבת ו) (נדה סז): והאהל מועד ו) מתבאר בדברי הראב"ד (סימן קצט), ומ"ש מרן ע דסחיטת שער אינה כלום בפ"ט מהל' שבת שאין סו שאין לחוש למנוע הטביל דהוי"ל גזירה לגזרה, ועוד אין לגזור. ועיין בברכ"י האשכול ח"ג (הל' מקוא בס"ד בשו"ת תפלה למשו לסחוט ממש יש לאסור של), וכ"כ האחרונים ז"י בשו"ת בני יהודה חלק ב

ססו הנואר אהבג

חלק טו

הרב"ח ל' אהבג ל' 1035

בליפה וכיו"ב, 166 וכן לא יסחט את שערות הראש או הזקן מהמים, 167 רק ינגבם במגבת גדולה 168 ויזהר שלא יסחטנה לאחר הנגוב. L

נג. נכון שלא לרחוץ בשבת בים או בנהר בשבת מפני שבקלות אפשר להכשל באיסורי שבת שונים. 169

מ י מ נ ו ח ו ת

ולמהר"י אירגאו ז"ל בשו"ת דברי יוסף (סימן סד), ולמרן החיד"א בברכ"י יו"ד (סימן קצט אות ג) ושכ"ד הרד"ק בהגהותיו כת"י. וכ"פ המחצית השקל (סימן שכו אות ח), והחסד לאלפים (סימן שכ אות ג), והשדי חמד כללים (מערכת א סימן צב), ובשו"ת אור לי (דקל"ד ע"ב), וכ"פ המשני"ב (סימן שכו ס"ק כד, וסימן שכ ס"ק נה), והכה"ח (סימן שכו אות כה). ועיין בתוספת שבת (סימן שכ ס"ק טל) ובמ"ש בס"ד בשו"ת תפלה למשה ח"א (סימן נב אותיות ז-ט), ומשם בארה.

"ונראה דנהרא נהרא ופטיה". וכ"כ עוד (באות לא). ומבואר מכל זה שאין לנו הספרדים מנהג לאסור לטבול ולרחוץ בצונן בשבת, ואדרבה נהגו להתיר לטבול בצונן. ואע"פ שלענין רחיצה להקל אין להוכיח שנהגו להקל, מ"מ הואיל ואין גם מנהג לאסור, יש להורות להתיר ע"פ עיקר הדין וכמ"ש כיו"ב מרן החיד"א בשו"ת ברכה יו"ד (סימן ריד אות א). ועיין בספר לוית חן (סימן פ).

166 עיין לעיל בפרק ו סעיף כו.

168 אע"פ שע"י הנגוב נסחטים המים מהשערות, מ"מ הואיל וכל איסור סחיטה בשער הוא מדרבנן בלבד משום דדמי לסחיטה וגזרו שמא יסחוט בגד ממים שבו. יש לומר שלא גזרו אלא כשסוחט בידים ממש דאז מיחזי כסוחט ומחלף במידי דבר סחיטה. אבל כשמנגב שערותיו בלבד אין זה דומה לסחיטה רק לקינוח, ולכן אע"פ שנסחטים יש להתיר. ועוד, דהוי"ל סחיטה כלאחר יד, וליג בשער שעיקר איסור סחיטה בו הוא מדרבנן. וכ"כ הגרי"ח ז"ל בבן איש חי (ש"ש, פרשת פקודי אות ח) והובא להלכה בכה"ח (סימן שכ אות קנא). וכן העליתי בס"ד בשו"ת תפלה למשה ח"א (סס"י נב) ושכ"מ בשי"ע (סימן שכו סעיף ז). ע"ש.

167 שאע"פ שאין סחיטה בשער מן התורה, מ"מ מדרבנן אסור לסחוט שער וכמ"ש המגיד משנה (פ"ט מהלי שבת הל' יא). וכ"כ המאירי (נדה סז): והאהל מועד (דרך יב נתיב כא), וכן מתבאר בדברי הראב"ד שהובאו בב"י יו"ד (סימן קצט), ומ"ש מרן שם על דבריו "דחששא דסחיטת שער אינה כלום, שהרי פסק הרמב"ם בפ"ט מהלי שבת שאין סחיטה בשער". ע"כ. ר"ל שאין לחוש למנוע הטבילה מחשש סחיטת שער, דהוי"ל גזירה לגזרה, ועוד דבמקום מצות טבילה אין לגזור. ועיין בברכ"י (שם אות ג), ובספר האשכול ח"ג (הלי מקואות סימן סג), ובמ"ש בס"ד בשו"ת תפלה למשה ח"א (סימן נב). ומ"מ לסחוט ממש יש לאסור וכ"כ מרן בב"י (רס"י של), וכ"כ האחרונים ז"ל עיין למהר"י עייאש בשו"ת בני יהודה חלק ב (סימן לב דצ"ג ע"ג),

169 עיין בכה"ח (סימן שכו אות כו). וכ"כ

בשערות של עפעפיו, ואף להקצוה"ש שחולק עליו היינו משום דאינו אסור אלא במקום קיבוץ שערות לא בשערות נפרדות שאינן שוככות זה על גבי זה עיי"ש (ואולי מודה באדם שיש לו שערות עפעפיים צפופות וארוכות), וממילא בנידונינו ששוככות זה על גבי זה יש לאסור.

אלא שיש להסתפק במי שתמיד מצד קדושה נוהג פרישות בעצמו ואינו מנגב עצמו כלל אף בימות החול במקום שערות בית הערוה אי יש להקל אצלו שלא לחוש לסחיטת שערות שהרי תמיד מונע עצמו לנגב עצמו שמה, או"ד אסור משום לא פלוג בין אדם לאדם, שוב נתיישבתי להקל מטעם אחר דהא אין מנגבין שם רק עם אלונטית, והלא באמת כמה פוסקים ס"ל דמותר אדם לנגב עצמו באלונטית במקום שערות, ורק בידיים אסור לסחוט השערות [כמו שכ' בנן איש חי (שנה ב' פ' פקודי) וכעין זה כ' באשל אברהם ולעיל בחלק הקודם בסי' ר"ס כתבתי מזה], ואף שלכתחלה לא נקטינו להקל כן, מ"מ מי שבאמת אין בדעתו לנגב עצמו במקום שערות בית הערוה, עכ"פ יש להקל שלא לאסור לרחוץ מחשש שמא ינגב עצמו שמה שאף אם ינגב עצמו שמה אין איסורו ברור.

אלא שנסתפקתי דאולי משום לא פלוג קבלו עלייהו למנוע מכל מיני רחיצה (אטו שירטיב שערות ראשו) אף בצירור שאי אפשר להכניס ראשו לתוך המים וצ"ע, עוד הערוני שיש בני אדם שמשכיבין עצמן בתוך האמבטי באופן שגם השערות הם בתוך המים, על כן גם זה יש לאסור.

סימן קפ"ד

77 שאלה - מהו בשבת לילך לרחוץ בסווימינג-פא"ל.

תשובה - אסור, אף שמדינא דגמ' מותר אדם לרחוץ בשבת במים צוננים (כדאמרו דמה"ט מותר לטבול טבילת מצוה בשבת ולא אסרינו משום מתקן משום דאדם נראה כמיקר), מ"מ כבר קיבלו היהודים עליהם ועל זרעם איסור רחיצה בשבת אף במים צוננים כמבואר בשו"ת תרומת הדשן (סי' רנ"ה וסי' רנ"ו) דכו"ע זהירי שלא לרחוץ כלל בשבת אפילו להקר בין בנהר בין במקוה [ובזה מיישב המנהג שלא לטבול בשבת טבילה שלא בזמנה משום דעתה שוב מיחזי כמתקן] עיי"ש, אלא שלא מצא שם טעם לעיקר המנהג, אבל מצאתי טעם להמנהג בשו"ת מהרי"ל (סי' קל"ט) שכ' שנהגו שלא לרחוץ בצונן בשבת משום חשש כמה איסורין, א' משום סחיטה, ב' משום שנושא המים שעליו ד' אמות בכרמלית, ג' שנושא האלונטית, ד' משום חשש שיטת גופו וקיסמין [והוא כ' דמה"ט נהגו שלא לטבול בשבת טבילה שלא בזמנה כיון שהי' אפשר בחול לא עבדינו עובדא להתיר בשבת] עיי"ש, ומנהג זה מובא בב"י ביו"ד (סי' קצ"ז) לענין המנהג שאין טובלין בשבת טבילה שלא בזמנה, וכדנפסק ג"כ בשו"ע שם ס"א, ומובא ג"כ כאן במג"א (סק"ח), וע' בערוך השלחן שם כ' שדבר זה נתקבל לאיסור חמור בכל תפוצות ישראל מאבות ואבות אבותינו מכמה מאות שנים והפורץ גדר ישכנו נחש, וכ"כ בס' תור"ש.

והנה אף שבסווימינג-פא"ל לא שייך חשש שיטת גופו וקיסמין, דבאמת מותר לשוט שם כדקיי"ל בסי' של"ט דבמקום שאית לי' גידודי לא גזרו לאסור שיטה (דלא שייך שם כל כך הגזירה שמא יתקן חבית של שייטן) וכן מה"ט לא שייך איסור הושטת קיסמין, מ"מ אכתי שייך טעם ראשון משום חשש סחיטת שערות, ואין לומר דמעיקרא לא קבלו מנהג האיסור אלא באופן דשייך כולהו חששא (לא מחשש א' לחוד), זה אינו דבהדיא מבואר בתרה"ד הנ"ל שמנהג הנ"ל הוא אף שלא לרחוץ במקוואות אף

משום מותר לשוט, ועוד ש בשבת טבילת נשים כשה שיהי' במקוה בנוי וא' שיהי' ומכרה דאף בלא שיהי' שכן מפורש יוצא בי (סי' צ"ו) שכ"ה סברת משום חשש סחיטת שערות שטובלות בנהרים יש ע לטלטל האלונטית או בכרמלית, הרי שאף לאו רק במקוואות אעפ"כ אסור חשש סחיטה, [אלא שהכ אחר למנהג מניעת טבי משום דמרחקת החפיפה מהרי"ו ווייל (בדינין והלכ והיינו שדן למה לא תטב בשבת סוכ"ס מצוה יש בד שלא לרחוץ להקר ב הראשונים שכ' שם כנ"י (א"א סי' תקי"א סק"ח) ש ביו"ט נוהג מנהג איסור בהוצאה אעפ"כ אסור מי לחוש לסחיטת שער (ד

היוצא מהנ"ל דלא כמ נחשת (סי' ס' באמבטי שבביתו מאחר איסור שיטת גופו וקיסמין שיצא לחוץ וישא מים שו עיי"ב (ולפי"ד מי שיש ביתו מותר לשוט ולהתרו יתא מותר לפי"ד לשוט ו שבמעונות הקיץ ובמו במחיצות), ולפענ'

וראיתי בס' עולת שב המהרי"ל שלו חשש סחיטה כ' עלה ד להתיר בכל ענין עיי"ש, ו שיש בה מצוה, אבל לא

שו"ג נשמת גוי

חלק ב

גרי"ל לייטנר פונד הארמזים ס"א

דבריו ראיתי שכ' עליו בס' מקור חיים (להחוי"י ס"ח) שלא ידע מנא לי' הא, ובס' כפה"ח (סקכ"ה וסקל"א) לאחר שמביא ד' העול"ש הנ"ל סיים עלה ונהרא ונהרא ופשטי, משמע שאצלם נהגו להקל כן, (אלא שסיים שמ"מ יזהר בהני דברים הנ"ל שיטת גופו וקסמין ופחיות שערות והאלונטית ונשיאת מים שעליו), ואולי היינו אצל בני עדת הספרדים [וכ"כ באמת בס' מנוחת אהבה (ח"ב פ"י סנ"ב) שאצל הספרדים לא נהגו להחמיר בזה, אלא שאין להקל רק להתקלח], אבל אצלינו בני אשכנ"ז קבלנו עלינו זה לאיסור כנ"ל, ולאחר שנדפסו הדברים הנ"ל יצא לאור מתוך כת"י שו"ת רבי יהודה מילר (מבני דורו של החכם צבי והפני"י) ולאחר שמביא שם (בס"ט) דברי העולת שבת הנ"ל כ' עלה דצריך לומר דהיינו דוקא לענין דבר מצוה, ולא טבילת רשות ותענוג.

סימן קפ"ה

שאלה - בעת החום מהו בשבת אחר צהריים לילך לטבול עצמו כבריכת שחי' (בלע"ז סווימינג-פאל) של מים הצוננים כדי להקרר מחום היום, ואת"ל לאיסור מהו בנהר שהוא כשירה למקוה.

תשובה - אסור, הנה מצד המנהג אין לרחוץ בצונן בשבת (שלא לשם טבילה) כמו שהבאנו בסימן הקודם, ופשוט שאין חילוק בין רחיצה לטבילת גופו בצונן כדי לקרר עצמו, דזיל בתר טעמא דהמנהג משום גזירת סחיטת שערות, וכדיוצא נמי מכל הפוסקים שדנו דלאחר המנהג שוב אסורה לטבול טבילה שלא בזמנה כמו שכ' הטעם המהרי"ל בתשו' (ס"י קל"ט), ואף לפי מה שכ' בתרומת הדשן (ס"י רנ"ה רנ"ו) הטעם דמאחר שנהגו איסור רחיצה

ששם מותר לשוט, ועוד שכל הפוסקים דנו לאסור בשבת טבילת נשים כשהוא שלא בזמנה ובודאי יזוה הי' במקוה בנוי' וא"כ לא שייך שם איסור שיטה, ומוכרח דאף בלא חשש זה נהגו איסור, שו"ר שכן מפורש יוצא בשו"ת מהרי"ל החדשות (ס"י צ"ו) שכ"ה סברת העולם שטעם המנהג משום חשש סחיטת שערות, אלא שהוסיף דבמקום שטובלות בנהרים יש עוד חשש דילמא אתי לטלטל האלונטית או מים שעלי' ד' אמות בכרמלית, הרי שאף לאותן שאין טובלין בנהרות רק במקוואות אעפ"כ אסורין מטעם הראשון משום חשש סחיטה, [אלא שהמהרי"ל לעצמו כ' טעם אחר למנהג מניעת טבילה שלא בזמנה בשבת משום דמרחקת החפיפה מהטבילה, ועעבשו"ת מהר"י ווייל (בדינין והלכות אות מ"ח ואות נ"ד, והיינו שדן למה לא תטבול טבילה שלא בזמנה בשבת סוכ"ס מצוה יש בדבר, אבל בעיקר המנהג שלא לרחוץ להקרר בשבת היינו מטעמים הראשונים שכ' שם כנ"ל)], וכן מצאתי בפמ"ג (א"א ס"י תקי"א סק"ח) שיוצא מדבריו שם שאף ביו"ט נהג מנהג איסור זה, אף שביו"ט מותר בהוצאה אעפ"כ אסור מטעם השני משום שיש לחוש לסחיטת שער (דסחיטה אסור ביו"ט).

היוצא מהנ"ל דלא כמו שראיתי בשו"ת אדני נחשת (ס"י ס"ו) שמתיר להתרחץ באמבטי שבביתו מאחר שלא שייך שם טעם איסור שיטת גופו וקיסמין וכן לא שייך שם לגזור שיצא לחוץ וישא מים שעליו ד' אמות בכרמלית עיי"ב (ולפי"ד מי שיש לו בריכת שחי' בתוך ביתו מותר לשוט ולהתרחץ בה כדרכו בחול, וכן יהא מותר לפי"ד לשוט ולהתרחץ בבריכת שחי' שבמעונות הקיץ ובמחנות הקיץ המוקפות במחיצות), ולפענ"ד לאיסור כנ"ל.

וראיתי בס' עולת שבת לאחר שמביא תשו' המהרי"ל שלא לטבול בשבת משום חשש סחיטה כ' עלה דעכשיו נתפשט המנהג להתיר בכל ענין עיי"ש, ואפשר דהיינו רק טבילה שיש בה מצוה, אבל לא רחיצה להקרר, ובעיקר

מותר צוננים : בשבת נראה : גם ועל צוננים : ה' וסי' : אפילו : המנהג משום א מצא : המנהג : ' שלא : 'סורין, שעליו 'ת, ד' -מה"ט : ה. כיון להתיר י. (ס"י) טבילה : ס"א, בערוך חמור מכמה : כ בס'

חשש לשוט ת לי' גם כל מה"ט שייך ואין אלא ש א' הנ"ל 'ת אף

להקר שוב הטובלות לנדתה מיחזי כמתקן ולא שייך ההיתר שבגמ' דאדם מותר לטבול מטומאתו משום דאינו ניכר שכוונתו לשם תיקון דמיחזי כמיקר (אלא שלא נהגו למנוע טבילה בזמנה), מ"מ גם לדידי' נמי מוכרח לומר דלפי המנהג גם טבילה גרידא אסור דאל"כ למה טבילת נדה מיחזי כמתקן הלא אינה אלא טבילה גרידא, והכי איפסקה ביו"ד (סי' קצ"ז ס"א) דטבילה שלא בזמנה אסור בשבת וכמבואר בארוכה בדברינו להלן סי' קצ"ח, וע' מחצה ש"ק (סי' קכ"ח, ובסי' קצ"ו כתבנו ליישב הסתירה בד' המג"א) דמחמת המנהג שלא לרחוץ ולא לטבול בשבת מחמת חשש סחיטת שערות, ואף להמ"ב בבה"ל שחולק על הגר"א ומתיר טבילת עזרא בשבת מ"מ גם לדידי' כשאינו נצרך לטב"ע אסור לטבול בשבת בבוקר לשם תוספות קדושה מצד מנהג איסור רחיצה בצונן (ואף שלא קי"ל כוותי' בזה רק כדברי האריז"ל שחייב לטבול בשב"ק בבוקר, היינו מטעם ששם הוא טבילה של חובת שעתא לקראת קבלת קדושת שבת דבוקר שיסודתו בהררי קודש עפי"ד האריז"ל), הרי מכל הנ"ל שאף טבילה בעלמא לשם קירור וצינון אסורה מצד המנהג, כתבתי כל זה דלא כמשמעות הקיצו"ע, וכן דלא כמו שכ' בשו"ת תפארת נפתלי (סי' קל"ו), ובגוף דבריו שם כבר הארכנו במקום אחר שיוצא מד' הפוסקים שאף במקום שליכא רק חשש סחיטת שערות נהגו שלא לרחוץ בשבת (שהרי גזרו אף לבטל טבילה במקוה אף שבמקוה ליכא חשש איסור שיטת גופו וקסמין שהרי מותר לשוט שם שהלא יש לה שפה סביב סביב), ולא זאת אלא שאף רק ליטול מקלחת אסור עשו"ת משנה שכיר (ח"ב סי' ס"ט), והיינו נמי אף ששם לא שייך החשש של שיטת גופו וקסמין מ"מ שייך החשש של סחיטת שערות.

ואין להקל מטעם שסוף כל סוף טובל הוא עצמו שם ועולה לו נמי לשם טהרה, ראשית שמאחר שעיקר כוונתו כדי להקר ואין כוונתו לשם טהרה ממילא אינו עולה לו לטהרה [ע'...

בישמח משה בליקוטים משם פרע"ח ובס' פרי קודש הילולים, והוא מלמד זכות, ואף דקיי"ל ביו"ד סי' קצ"ח דנדה שטבלה בלא כוונה (שנפלה למים) עלתה לה לטבילתה ומותרת לבעלה, דלבעלה שאני, משא"כ הכא טבילה לשם טהרה ולתוספות קדושה, ובמקום אחר כתבתי מזה, ועוד דלא מיבעיא סווימיני"ג-פא"ל שכתבנו במקום אחר שממילא לא מהני לשם תוספות טהרה שהרי איננה מקוה כשרה על פי תורה.

אלא אף לטבול בנהר שאם איננה זוחלות היא כשירה לטבילה דאורייתא ואף לטבול במקוה כשירה של מים צוננים אסור, דמצד עיקר ההלכה וראשוני המקובלים לא מציינו תועלת טבילה לאיש טהור אם לא היכן שנמצא לו מקור בספ"ק [כמו בערב שבת ובשבת בבוקר שיש חיוב טבילה לצד קבלת תוספות קדושת יומא דשבתא, או בכל יום בבוקר קודם התפלה ע' המצויין בספרי ישראל והזמנים (ח"א סי' ט' אות ל"ג), ואף שהרבה צדיקים היה רגילים הרבה בטבילות (כעין טבילת כהן גדול ביוכ"פ שהיה טובל בין כל עבודה ועבודה) היינו רק לשם תוספות טהרה וקדושה], וממילא שאם טובל עצמו אחר צהריים לאו שם טבילה גמורה עלה, ועוד דהרי המ"ב אוסר מצד מנהג איסור רחיצה אף לטבול בשבת בבוקר (לשם תוספות קדושה) כנ"ל, ואף שלא קי"ל כוותי' היינו מחמת ד' האריז"ל שיש תועלת וחיוב בטבילה זו, משא"כ טבילה אחר צהריים יש לומר דכו"ע מודה לאיסור וכאשר כתבנו לעיל בסי' קצ"ח, וח"ו לזלזל בזה שלפרוץ גדר בזה עלול להביא לידי הרבה מכשולים וד"ל.

ואם החום גדול ומצטער הרבה יש אחרונים שמקילים אף לבתר המנהג (פי' שבמקום צערא גופא לא קיבלו המנהג), והוא עפי"ד רע"א בהגהותיו שמיקל ברחיצת המצטער וחולה (אף בחמין) ולא העיר כלל לאסור בזה"ז מכח המנהג (ע' בדברינו בסי' שלאח"ז), ועשו"ת מנח"י (ח"ו סוסי" ל"ב), ועבשו"ת דבר יהושע (ח"ב סוסי" נ"ד) שמתיר בתוך ביתו בין ליטול מקלחת בין...

לרחוץ בתוך אמבטי' צו החום) וכן בשו"ת תשובו הפ"ב) כ' דבמקום צער ג לאיסור- (אלא שכ' שם להו ולתורה מאיסור סחיטת שו לשונ' בבריכה סגורה), וכ"ה ח"ד סי' ע"ה אות א') וכ"ה אפק"ים (ח"ג סי' רס"ט), אמנ מזה הרבה קלקולים, ולפרו (הפורץ גדר ישכנו נחש כ' על כן נראה שאין להקל מקלחת בתוך ביתו ע' בדו שיש מתירין ליטול מק

ובקטני קטנים שאין להם אופן יש להקל שו לטבול שערות ראשם בהנ מסויימים כשרוצים גם לחו שיהי' אצלם שום טעם מו וכשהן מצטערים בכל אופן משם ח"ו רע"א ובשו"ת רד (ח"ה סוסי"י

סימן קן
שאלה - בעת שהחו ליטול מקלח בתוך בי

תשובה - אף שמצד אסור ליטו וחום גדול יש להקל ב הבאנו משם שו"ת משנת דמצד המנהג גם שטיפה ומ דאף דלא שייך בזה חשש קיסמין מ"מ שייך חשש איס בסי' שונה הלכות משמי' דו

בשמו בס' ארחות איש (ע' רס"ח, ואין היתר אלא בפניו ידיו ורגליו), וכ"כ בס' מנוחה נכונה (בקו' מוסה"ש שבסוה"ט), וכן ראיתי משו"ת תפארת אדם (ח"א סי' כ"ח), ומשמע מדבריו שאף להמפקקים על מנהג איסור רחיצה בצונן מ"מ יש לאסור מקלחת, אמנם יש מקילין ליטול מקלחת ביום חום ע' בס' קצוה"ש (סי' קל"ז סק"ח) ובשערים מצויינים בהלכה (פ-א) ובקו"א שם ובס' שש"כ (יד-יא) ובשו"ת מנח"י הנ"ל ובשו"ת תפארת נפתלי (סי' ל"ו, ובמנהגיו אות קי"א וכן) שם שהרי גם יש בזה תוספות טהרה אם ישפוך עליו ט' קבין דהוי ג"כ טהרה עיי"ש, וצ"ע לפמ"ש"כ במק"א דט' קבין מהני רק במקום טב"ע ולא לשם טהרה)), וע' בדברינו בסוף סי' הקודם, על כן היות שבלאו הכי הבאנו בסימן הקודם שיש מתירין אף רחיצה ממש ביום שרב וחום עכ"פ יש להקל בנטילת מקלחת (ובשו"ת באר משה (ח"ו סי' ע"ג) כ' שישום כובע של ניילון על ראשו כדי שלא ירטבו שערותיו ויבא לחשש של סחיטת שערות עיי"ש, ומצד שערות בית הערוה ע' בדברינו בנשמת שבת חלק ד' סי' רס"ח ולעיל סי' קפ"ג ד"ה אלא שיש) ועשו"ת אגרי"מ (או"ח ח"ד).

סימן קפ"ז

שאלה - מהו לטבול בשבת בכריכת שחי' (סווימינג-פאל"ל) בלע"ז) לשם טבילת עזרא ומהו לתוספות קדושה.

תשובה - טבילת עזרא ודאי מותר, ויש להקל אף לשם תוספות קדושה, אם נצרך לטבילת עזרא פשוט שמותר לטבול שמבואר בפוסקים ששאובין כשרים לטבילת עזרא, ואם המשאבה (פילטער בלע"ז) פועלת לרוב הפוסקים אינו יוצא בכה"ג תקנת

לרחוץ בתוך אמבטי' צוננת (כשמצטער מן החום), וכן בשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' רכ"ב) כ' דבמקום צער גדול דחום לא נהגו לאיסור (אלא שכ' שם להתרחץ דוקא בצינעא, ולהזהר מאיסור סחיטת שערות, ועיי"ש בנידון לשוט בכריכה סגורה), וכ"כ בשו"ת א"מ (או"ח ח"ד סי' ע"ה אות א') וכ"ה בשמו בשו"ת רבבות אפרים (ח"ג סי' רס"ט), אמנם היות שעלול לצאת מזה הרבה קלקולים, ולפרוץ גדר בקדושת היום (והפורץ גדר ישכנו נחש כלשון ערוה"ש הנ"ל), על כן נראה שאין להקל ברחיצה רק בנטילת מקלחת בתוך ביתו ע' בדברינו בסימן שלאח"ז שיש מתירין ליטול מקלחת ביום החום.

ובקמני קטנים שאין להם שערות על גופם בכל אופן יש להקל שהרי דרך להקפיד שלא לטבול שערות ראשם בהמים (אם לא בזמנים מסויימים כשרוצים גם לחוף ראשם) נמצא שלא שייך אצלם שום טעם מטעמי האיסור הנ"ל, וכשהן מצטערים בכל אופן יש להקל, [ע' בה"ל משם חי' רע"א ובשו"ת רד"ך ושו"ת שבט הלוי (ח"ה סוסי' ל"א)].

סימן קפ"ו

שאלה - בעת שהחום גדול האם מותר ליטול מקלחת (של מים קרים) בתוך ביתו.

תשובה - אף שמצד המנהג גם מקלחת אסור ליטול, מ"מ בעת שרב וחום גדול יש להקל במקלחת, הנה כבר הבאנו משם שו"ת משנת שכיר (ח"ב סי' ס"ט) דמצד המנהג גם שטיפה ומקלחת אסורה (והיינו דאף דלא שייך בזה חשש דהשטת גופו והשטת קיסמין מ"מ שייך חשש איסור סחיטה), וכן מביא בס' שונה הלכות משמי' דהחזו"א ז"ל וכן הובא

פרע"ח ובס' פרי כות, ואף דקיי"ל לא כוונה (שנפלה ומותרת לבעלה, בילה לשם טהרה חר כתבתי מזה), ולשכתבנו במקום טפות טהרה שהרי פי תורה.

יננה זוחלות היא יתא ואף לטבול סור, דמצד עיקר א מצינו תועלת שנמצא לו מקור כבוקר שיש חיוב י' יומא דשבתא, עלה ע' המצויין י' ט' אות ל"ג), ו הרבה בטבילות שהיה טובל בין מ תוספות טהרה מ:מו אחר צהריים נוד דהרי המ"ב יף לטבול בשבת ג"ל, ואף שלא ז"ל שיש תועלת אחר צהריים יש שר כתבנו לעיל לפרוץ גדר בזה זולים וד"ל.

ה יש אחרונים ג (פי' שבמקום וא עפ"י רע"א זער וחולה (אף ז"ז מכח המנהג י"ת מנח"י (ח"ו זע (ח"ב סוסי' ול מקלחת בין

טבילת עזרא [כמבואר בשו"ת זכרון יודא (סי' ס"א) ושו"ת מחזה אברהם (סי' י"ג) ועשו"ת מנח"י (ח"ג סי' ס"ד)], מיהו אם ליכא בתוך תחומו מקום אחר שיש שם מקוה או נהר לטבול שם בשעת הדחק יכול לסמוך על שיטת בעל ערוגת הבשם המובא בשו"ת זכר"י הנ"ל שיוצא גם בכה"ג וע' בס' טל תורה (סוף מס' יומא שמשפיק"ל בדב"ז), ואף אם הבריכה הוא כלי דאז דעת כמעט כל אחרונים דלא מהני טבילת עזרא בכלי, מ"מ יש לסמוך ע"ד ס' גליות עליות ודברי יששכר (המובאים בדברינו בקובץ הלכות למעונות הקיץ פ"ד אות ד') שמתירים לטבילת עזרא גם טבילה בכלים (ויל"ע בתרתי לריעותא וזחלין וגם כלי ומסתבר להחמיר דלא מהני בכה"ג).

מיהו בנוגע לטבול בבריכת שהי' (סווימיני"ג פא"ל) כשאינו נצרך לטבילת עזרא יש להעיר לפי מה שכתבנו בקובץ הלכות למעונות הקיץ (הל' שבת אות ג') משם כמה גדולים דטבילה במים שאובים מהני רק לשם טבילת עזרא אבל לא מהני כלל לשם תוספות קדושה של קדושת היום, א"כ לכאורה יש לאסור בכה"ג לטבול שם דלא הועיל כלום בטבילתו בכה"ג א"כ נמצא שרוחץ בכדי כנגד המנהג, [עיי"ש שהבאנו מס' טהרת יו"ט שמביא שהיה בזה ויכוח בין רבה"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר וצוק"ל ובין הגה"ק בעל ערוגה"ב וצוק"ל אי מהני טבילת עיוכ"פ במקוה של שאובין ששם יש עוד טעם משום טבילת בע"ק, הצד השוה שבהן שתוספות טהרה וקדושה גרידא אינו שייך במקוה שאובין, (ויותר מזה מביא משמיה בס' טהרת השבת כהלכתה (ח"ב ע' מ') שאף בימות החול שנוהגין לטבול בכל יום (אף שלא לצורך טבילת עזרא) לשם תוספות קדושה לזה לא מהני מקוה של מים שאובין רק שצריך שיהי' מקוה כשרה, וכ"כ מו"ר בס' מגדלות מרקחים (שו"ת סי' נ"ז, ובספרו על הגש"פ) וכ"כ בס' תורת אלף (ח"ג מכתב נ"ד, לענין טבילת עיוהכ"פ דאם הטעם משום תשובה לא מהני שאובין) עיי"ש], מיהו מאחר שהבאנו

שם שמקוה של שאובין ג"כ יש בה קצת טהרה כיון שלכמה ראשונים פסול שאובים אינו אלא דרבנן, ובפרט אם עשוי' באופן שהמים נכנסין לתוכה דרך המשכה (לא ישר מן צינור) שלכמה פוסקים כולה בהמשכה כשירה [ע' בס' דברי תורה (ח"ט אות פ"ג) שהטובל בער"ש במים שאובין יכול לכוון כל כוונות האריז"ל כיון שמה"ת מקוה של שאובין כשירה, (מיהו מבואר בדרכי חיים ושלום אות שני' שהוא לעצמו כשהי' במקום התרופה הידר ונסע למקום אחר שיש שם מקוה כשירה), ועעשו"ת תפארת נפתלי (סי' מ"ד), עוד מביא בטהרת יו"ט שם תשוב' מהגה"צ מפאפא זצ"ל דשאובין שבאין להמקוה בהמשכה ג' טפחים מהני אף לתוספות טהרה כיון דמה"ת מקוה כשרה הוא], יכול לטבול בה בשבת ואינו נחשב לסתם רחיצה שהמנהג לאסור.

מיהו שפיכת ט' קבין לא מהני מידי לענין טבילה זו (שדבר זה לכו"ע לא מהני רק לענין טבילת עזרא), נמצא דבשבת בבוקר כשאינו צריך לטבילת עזרא אין לו ליטול מקלחת דהו"ל כרחיצה בעלמא, שו"ר בס' דברי התורה הנ"ל שכ' שהשופך עליו בער"ש ט' קבין לא יכוון כוונת המקוה של האריז"ל (וצ"ע מה בכלל התועלת של שפיכת הט' קבין למי שאינו נצרך לטבילת עזרא).

עוד כתבנו שם בנוגע לטבול במקוה חמה ששאוב כולה (כשאינו נצרך לטבילת עזרא) שראיתי בא' ממחברי זמנינו (שו"ת יצחק ירנן ח"ג סוסי"א) שאוסר משום דלאו שם טבילה עלה, וכתבנו דלא נראה דחוץ מהנ"ל די'ש לומר שמקוה כזה מטהרת ג"כ, הלא היתר של טבילה בחמין הוא מפני שטבילה בעלמא אינה בגדר רחיצה, ואין הכוונה בזה טבילה של מצוה דייקא רק בכללו כל שאינו שוהה במים רק טובל ויוצא מיד אינו דרך רחיצה ושפיר דמי בכה"ג כשאי אפשר בענין אחר, אבל מ"מ נראה דאם יכול לילך למקום שיש מקוה כשירה אין לו להקל בזה, וכן

פפח"ג לא יטבול (סווימיני"ג-פא' * * *

סימן קפ"

שאלה - מהו לנגב באלונטית ל

תשובה - אסור, כבר ה' התשובות השיינ' וכתוב בקיצור העולה מדבר מצדדים להקל בזה מ"מ קלי' הוא מנהג כל יודעי דת ודן בשבת באלונטית, ואין להי המקובל (אלא שיש לצרף סבו עוד סניפים להקל), אבל כתבו באלונטית את פניו אף שממ העפעפיים, ועיין עוד שם הר' סחיטת שערות

* * *

סימן קפ"

שאלה - אי מותר

מהמקוה לרה כשנוטפין מימי המקוה (שאי אפשר לו לנגבן סחיטת שערות

תשובה - יש כמה ז

המנהג) אבי לכתחלה, הנה בשו"ע מכו' אסור לילך ד' אמות אף רק בכ' כשהמים עודן עליו שנמצא שכ' ד' אמות, אבל ההולך בדרך מותר לו לילך אף שמי גשמי

בכה"ג לא יטבול בבריכת שחי' (סווימיני"ג-פא"ל).

סימן קפ"ה

שאלה - מהו לנגב שערות ראשו באלונטית לאחר הטבילה.

תשובה - אסור, כבר הארכתי מזה בחלק התשובות השייכים לסי' ש"כ ואכתוב בקיצור העולה מדברינו שם שאף שיש מצדדים להקל בזה מ"מ קלישי ראיותיהם, וכן הוא מנהג כל יודעי דת ודן שלא לנגב עצמן בשבת באלונטית, ואין להקל כנגד ההוראה המקובל (אלא שיש לצרף סברת המקילים כשיש עוד סניפים להקל), אבל כתבנו שם שמותר לנגב באלונטית את פניו אף שממילא מנגב ג"כ את העפעפיים, ועיין עוד שם הרבה תשובות מענין סחיטת שערות.

סימן קפ"ט

שאלה - אי מותר לאדם לצאת מהמקוה לרה"ר אחר שטבל כשנוטפין מימי המקוה מפאותיו וזקנו (שאי אפשר לו לנגבן מחמת איסור סחיטת שערות).

תשובה - יש כמה צדדי קולא (וכן המנהג) אבל נכון להחמיר לכתחלה, הנה בשו"ע מבואר שהרוחץ בנהר אסור לילך ד' אמות אף רק בכרמלית (לא רה"ר) כשהמים עודן עליו שנמצא שמעביר המים שעליו ד' אמות, אבל ההולך בדרך ומטר סוחף עליו מותר לו לילך אף שמי גשמים בלועים בבגדיו,

והב"י נתקשה למה באמת שרי זה, ותי' שכיון שהמטר אינו אלא מים מועטין על כן לא חששו בו, וביאר דבריו הפמ"ג מאחר שאין בו שיעור הוצאות מים שיתחייב עליו כשמוציאן בכונה כדרכן (ששיעור הוצאה במים להתחייב עלה הוא כדי לרוחץ פני מדוכה, או כדי לשוף את הקילור ע' רמב"ם פי"ח ה"ב) על כן לא גזרו בכה"ג שהוא הוצאה שלא כדרכה (ועיי"ש שמספק"ל אי גם ברה"ר דאורייתא מותר בליכא שיעור הוצאה או"ד רק בכרמלית), וע' בס' תהלה לדוד (סקי"ד-ט"ו) שכ' בפשטות שי"ל שאין איסור בהוצאת מים שעל ראשו ופניו משום דהוי מעט מים דבמעט מים לא הקפידו (ועיי"ש שזה ההיתר לטבול שמים שעל גופו נבלעין בבגדיו ומים שעל ראשו ופניו הם בגדר מועטין).

והטו"ז נתקשה על הב"י דכשמטר סוחף עליו יש ג"כ ריבוי מים, ועל כן ביאר הוא הטעם משום שאי אפשר לגזור ע"ז שמה יעשה האדם שבאמצע הילוכו התחיל מטר לירד עליו, וא"כ נידון שאלתינו אולי תלוי בהנ"ל דלדעת הפמ"ג יש להקל (אם לא מי שיש לו זקן ארוך ביותר ששם עלול להיות שיעור הוצאה), אבל לטעם הטו"ז יש לאסור דכאן לא שייך הסברא שאי אפשר להזהר בזה דבזה אפשר להזהר שאחר הרחיצה ימתין עד שיתנגבו המים מעל גופו, ועוד שלא דמי שהתם כבר ירד הגשם עליו, אבל כאן שהדיון שהולך לכתחלה לטבול על סמך שיצא אח"כ עם שערות רטובות (על סמך ד' הטו"ז), שוב ראיתי בס' תהל"ד (סקי"ד) שמדמה מים שבשערות ראשו לד' הטו"ז מאחר שאי אפשר לו לסחטן דבמקום שאי אפשר בלאו הכי מותר לכתחלה (וכמו שכ' בשו"ע הרב שאף לכתחלה מותר לצאת בשעת הגשם דבמקום שאי אפשר באופן אחר מותר אף לכתחלה) עיי"ש (וע"ע או נדברו ח"ב סי' מ"ג, ובשו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' קע"ח כעין זה), ולא זכיתי להבין כנ"ל שהרי יכול להמתין עד שתתנגבו המים.

אלא שגוף החילוק בין מים מועטין למרובין צ"ע מהמבואר בסי' ש"א (סעיף מ"ט) דהרוחץ ידיו בנהר יזהר שלא יוציאם ד' אמות חוץ לנהר (כשהמקום שמסביב הנהר הוא ג"כ כרמלית) ועיי"ש במג"א דהיינו אף בכרמלית אסור להוציא, הרי דאף במים מועטין שהן רק על יד האדם נוהג בה איסור הוצאה (ובודאי שג"כ אין בה שיעור הוצאה), ובחפשי מצאתי באמת בפמ"ג שם (א"א סקנ"ט) שמפרש דברי השו"ע שם שיש שיעור הוצאה בכרמלית במים שעל ידיו, אבל צ"ע גדול במציאות לומר כן, ועוד דודאי יש יותר מים בשערות ראשו ממים הנשארים על ידיו, ומ"ט נמי צ"ע מש"כ בשו"ת ארץ צבי (סי' ע"ג) להתיר מטעם שאין בוקנו שיעור רביעית (וחצי שיעור מותר בפסיק רישא שלא שייך בכה"ג סברת אחשבי' כשאינו מכוון עלה), ולאחר זמן יצא לאור מתוך כת"י שו"ת וישאל שאול (להגר"ש בראך ז"ל) וראיתי שם (בסי' ל"ז) שדחה ג"כ חילוק זה בין יש לו שיעור הוצאה לאין מהמאר דוס"י ש"א הנ"ל, ויש לדחוק וליישב ד' הפוסקים המקילים בפחות משיעור דמים שעל ידו שאני שניכר יותר לעיני בני אדם על כן גזרו עליו, עוי"ל דהתם עיקר האיסור מצד המים שבתוך ידו בפנים ששם הו"ל הוצאה כדרכו (ששם הוא דרך המוציאים) אבל מצד מים שעל גב ידו אין איסור מאחר דאין בו שיעור וגם הו"ל הוצאה שלא כדרכה [ועשו"ת דברי משה (האלברשטאם, סי' ט"ז) דהכא הו"ל פסק"ר דלא ניה"ל בתרי דרבנן (הוצאה שלא כדרכה, ופחות מכשיעור בלא אחשבי') ומבואר במ"ב (שעה"צ סי' של"ז סק"ב) שיש להקל בכה"ג].

והנה המ"ב (סקכ"ג) מביא משם הגר"א שמתיר אף בריבוי מים שבלועים בלבשו, אבל לא ביאר טעם ההיתר (והנה מתחלת לשונו שכ' שהגר"א מתיר כשריבוי מים בלועים בבגדיו משמע שההיתר משום שבלועים, אמנם מסוף דבריו לא משמע כן שסיים עלה וע' בטו"ז

הטעם, משמע שרצונו להעמיס טעם הטו"ז בכוננת היתר הגר"א), ואם נימא שכוונת הגר"א מחמת שבלועים בבגדו, י"ל שכמו כן בנידונינו מאחר שבלועים בשערותיו אין איסור, שו"ר שגם בקרבן נתנאל כ' טעם החילוק משום דשאני מים שבבגדו שהם בלועים בתוכה, ועפי"ז כ' בשו"ת באר משה (ח"א סי' ל"א) דגם הבלועים בשערותיו שפיר דמי עיי"ש, ועשו"ת בצל החכמה (ח"ב סי' פ' אות ו'), ועשו"ת מהר"ם בריסק (ח"ג סי' י"ג) שבתוך הדברים דן אי מים הבלועים בבגד שם מים עלה וציין לדין זה עיי"ב.

ובעי"ז כ' בס' תורת שבת בטעם ההיתר משום דכשהמים בלועים בבגדו הם בטלים לגבי הבגד, וכ"כ בתפארת ישראל (מובא בהגהות אר"ח), ולפי זה יש לומר גם לנידונינו שמים הבלועים בשערותיו בטלים לשערותיו (ואין נראה לחלק בין בגד שהמים נבלעו בה בעצם לשערות שרק המים נתפסין בין השערות ואינן נבלעין בתוכה, דמה"ט קיי"ל דמה"ת אין סחיטה בשערות).

ובערוה"ש כ' החילוק דשאני כשגשם יורד עליו דהו"ל פסיק רישא דלא ניחא לי, משא"כ הרוחץ במים שהוא לרצונו ולדעתו עיי"ש, א"כ י"ל דגם לענין טבילה ה"ה מדעתו ולרצונו ואסור.

אלא שאכתי יש לחלק בין המים החיצוניים המונח ניכר וגלוי לעין כל דזה אינה בטל ונראה כמשאוי משא"כ המים שמונחים בפנים השערות, וכן לטעם הקודם דמאחר שבלועים בבגדו שרי, יש לומר דדוקא הבלועים בבגדו שאינו ניכר כלל לא גזרו, משא"כ במים שבשערותיו שניכר לעיני המסתכל בה אסור, משא"כ מים הבלועים בבגד בדרך כלל אינו נראה לחוץ כלל ואינו נראה כנושא מים (שעליו), משא"כ מי שיש לו זקן שרואין בחוש שלאחר שטובל במים המים טפוחים על פני שערותיו וניכר ונראה לעין כל מסתבר דדמי יותר למים

שעל גופו דמבואר בשו"ע דו על גופו שאסור לו לילך ד' א על כן נראה שימתין קצת קודם המים החיצוניים הניכרים, אג יש להקל, (ואולי גם המים אלא מיעוטא דמיעוטא כו" איסור, [ובס' תור"ש שם יש מים שעל גופו שיכול ליהנות ידו. הלכך והזיעה מעל גופו הנו לצורך אבל מים הבלוע ממנו שום תועלת הו"ל פסיק ומותר עיי"ב, ולפי זה גם במי כן שהרי אסור לו לשפשף בו סחיטת שערות, אמנם לא להלכה מצד סברא

וכעת ראיתי בס' ארחות ו (ש"פ) שהחזו"א ז"ל בשבת (היות שאסור לנגב השן המים) שלא יעמדו בדרך עד נ תהא הנחה עיי"ש (פי' שאם נמצא דהו"ל הוצאה מרשות ה דרך רה"ר דלכמה ראשונים להתחייב עלה בכה"ג, ע' ב' מזה), ובשו"ת תשובות והנה מביא שבעל קה"י ז"ל לאחו שתתנגב המים שעליו (אף ש מתוקנת בעירוב), וכן הגה"צ הטבילה חזר לביתו דרך חצר הביהמ"ד, וכעת ראיתי בש קע"ד) שכ' הגה"צ הנ"ל לחלי מלא מים אסור לצאת החוצו בעין אלא שלא נתנגב

והנה רוב העולם אין מדקדקי זכות דהו"ל פסיק רי בתרי דרבנן, חדא דרה"ר ד ההוצאה בה אלא מדרבנן ועוז כדרכה, ובנשמת שבת חלק ש"ט"ז) דפסיק רישא דלא ניחא

שעל גופו דמבואר בשו"ע דהרוחץ בשבת ומים על גופו שאסור לו לילך ד' אמות קודם שינגבם, על כן נראה שימתין קצת קודם שיצא עד שתתנגב המים החיצוניים הניכרים, אבל מה שבלוע בפנים יש להקל, (ואולי גם המים שמחוץ כיון שאינן אלא מיעוטא דמיעוטא כו"ע מודי דאין בזה איסור, [ובס' תור"ש שם יש עוד צד קילא דדוקא מים שעל גופו שיכול ליהנות בו כדי להעביר על ידו הלכלוך והזיעה מעל גופו א"כ י"ל דההוצאה הו"ל לצורך אבל מים הבלועים בבגד שאין לו ממנו שום תועלת הו"ל פסיק רישא דלא ניחא לי' ומותר עיי"ב, ולפי זה גם במים שבשערותיו הדין כן שהרי אסור לו לשפשף בו על גופו מצד איסור סחיטת שערות, אמנם לא נראה לדייק קולא להלכה מצד סברא שהמציא].

להתיר, שו"מ בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ה סי' רס"א) שמתיר ג"כ מטעם דדוקא ריבוי המים שעל גופו שעומדת ליפול מעל הגוף הוא דאסור, משא"כ במים שבתוך השערות מאחר שעתודין להשאר ולהתנגב שם שהרי אסור לסוחטן ולהוציאן על כן הן בטלין להגוף וליכא גבי' איסור הוצאה, [ובשו"ת ארץ צבי הנ"ל כ' עוד לימוד זכות עפ"י דהאר"י שאין לנגב עצמו ממי המקוה על כן הן בטלין להגוף, וצ"ע דהוא הוא מנגב עצמו בשאר חלקי הגוף א"כ רואים שאין לו ענין בזה, וכו' בער"ש מנגבין עצמן בכל הגוף].

וע' בדברינו בנשמ"ש חלק ד' סי' רס"ט שהבאנו שכמה תלמידי חכמים נוהגין לרקוד אחר טבילתן או לנענע בראשן אנה ואנה כדי שיזובו לחוץ המים הבלועים בזקנם, ואף שבדרך זה לא הועילו רק שהמים החיצוניים ירדו לחוץ לא המים שבפנים, מ"מ כבר כתבנו למעלה דהוצאת המים החיצוניים הניכרים לחוץ חמיר טפי.

סימן ק"צ

שאלה - אי מותר לעשות השקה בשבת.

תשובה - יש להקל, יש לדון מצד שלשה נקודות א' אי עצם ההשקה חשוב תיקון, ב' מצד חשש בישול כשבור הטבילה הוא חמה בשיעור יס"ב, ג' חשש בנין וסתירה בפתיחת וסתירת הפקק, והנה מצד חשש תיקון מנא כבר דנו בזה האחרונים דבשו"ת גידולי טהרה (סי' ר"א, נחל סקמ"א) תלה לה במחלוקת הרא"ש והראב"ד, דלהרא"ש דס"ל דלאחר שעשה השקה מ' סאה שאובין למקוה כשירה הוכשרה והותקנה השאובים ומותר אח"כ לטבול בה אף לאחר שהופסק ההשקה הו"ל מתקן ואסור לעשותו בשבת, אבל לדעת הראב"ד דהשקה אינו מכשיר

וכעת ראיתי בס' ארחות רבנו (דף קל"ו ודף ש"פ) שהחזו"א ז"ל ה"י מורה להטובלת בשבת (היות שאסור לנגב השערות ונמצא נושאות המים) שלא יעמדו בדרך עד כניסתם לביתם שלא תהא הנחה עיי"ש (פי' שאם אין עומדין בדרך נמצא דהו"ל הוצאה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רה"ר דלכמה ראשונים לא מיקרי הוצאה להתחייב עלה בכה"ג, ע' בדברינו לעיל סי' ו' מזה), ובשו"ת תשובות והנהגות (ח"א סי' רכ"ד) מביא שבעל קה"י ז"ל לאחר שטבל המתין עד שתתנגב המים שעליו (אף שעיר בני ברק היתה מתוקנת בעירוב), וכן הגה"צ מפאפא זצ"ל לאחר הטבילה חזר לביתו דרך חצר המעורב שמאחורי הביהמ"ד, וכעת ראיתי בשו"ת ויען יוסף (סי' קע"ד) שכ' הגה"צ הנ"ל לחלק דכשזקנו או ראשו מלא מים אסור לצאת החוצה, אבל אם אין מים בעין אלא שלא נתנגב יפה מותר.

והנה רוב העולם אין מדקדקין ויש ללמוד עליהם זכות דהו"ל פסיק רישא דלא ניחא לי' בתרי דרבנן, חדא דרה"ר דינו ככרמלית שאין ההוצאה בה אלא מדרבנן ועוד דהו"ל הוצאה שלא כדרכה, ובנשמת שבת חלק ו' הבאנו מ"ב (סי' שט"ז) דפסיק רישא דלא ניחא לי' בתרי דרבנן יש

נת
מת
חר
בן
דו
שה
יר
פ'
(ג'
זם

ם'
ם
ת
ם
ה
ז
ז

-
ז
ז